POHJATUULI

SISÄLTÖ

5-6 PÄÄSIÄISENÄ 1934

POHJATUULI
Kirjallis-taiteellinen aikakauslehti

Toimisto:
Helsinki . Hallituskatu 17, h. 210 . 35 316

Lehti ilmestyy joka kuukauden 15 ja viimeinen päivä.
Tilaushinnat 1/1 vk. 48:–, 1/2 28:– 1/4 15:–, ulkomaille 75:–.
Irtonumerot 4:–. Ilmoitushinnat 1/1 sivu 1000:—, 1/2 550:–, 1/4 350:–, 1/8 200:–
Taloudenhoitaja tavattavissa tiistaisin ja lauantaisin klo 17–20. Puh. 34 395. Rehbinderintie 5–7 B 17.

20. 3. 1934.

S I S Ä L T Ö :

POHJATUULEN

- **seuraavaan numeroon yhdistetään molemmat huhtikuun numerot laajennetuksi kevätnumeroksi ja postitetaan se huhtikuun 20. päiväksi tilaajille.**

POHJATUULI on tulevaisuutta luova sivistyslehti. POHJATUULI kulkee alati selvenevää määrätietoisuutta kohti. POHJATUULI herättää ja valtaa itselleen alati uusia lukijoita. POHJATUULTA täytyy lukea hitaasti, vähän kerrassaan, mutta lukea tarkkaan jokainen kirjoitus, lukea tunteen herkistämänä ja senjälkeen a j a t e l l a.

Pohjatuulen asiamiehet!

Pohjatuulen avustajista alkaa muodostua oikea rautarintama. Joukkoon tulee yksi toisensa jälkeen uusia avustajia, jotka eivät pelkää vaikeuksia. Mutta Pohjatuulen asiamiehillä on tällä hetkellä suurempi tehtävä kuin he jaksanevat käsittääkään. Se työ, mitä me olemme aloittaneet, on hidasta ja vaivalloista, mutta se on pohjan perustamistyötä, tulevaisuuden työtä. Toimintaamme tarmoa ja kestävää määrätietoisuutta! Pohjatuuli ei ole maksanut vielä lainkaan edes tekijäpalkkioita. Siksi rohkenemme luottaa, että asiamiehet toimivat innokkaasti asiamiespalkkioiden pienuudesta huolimatta.

POHJATUULI

Kirjallis-taiteellinen aikakauslehti

Ilmestyy kuukauden 15 ja viimeinen päivä

Kiirastorstai

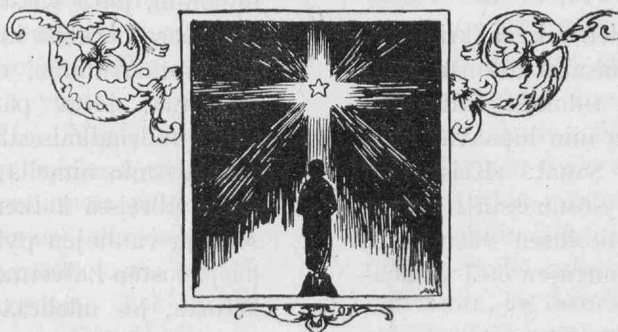
On kiirastorstaiyö.
On taivas musta.
Mies vailla ainoata ajatusta
käy murehtien tietä Golgatalle.
On jääneet toiveet raskaan taivaan alle.
Hän kuolee! Hänet meiltä viedään pois.

Jumalan poika korkeudestansa
hän astui kerran päälle jäisen maan.
Nyt riemukulkueessa kulkee kansa
ja seuraa hänen verijälkiään.
Voi kansa! Tekohurskautta
on paljon kohotettu kunniaan.
Voi kansa! Rakastanet, mutta
et tunne rakkautta milloinkaan.

On niinkuin mustat pilvet vaikerois
ja hätähuuto kuuluis alla taivaan:
Maa, kadotettu, kuolisitko vaivaan
jos Mestarisi kadotettu ois.

Ei! Kautta kallioitten,
kautta vuorten
käy elinvoima, voima
suonten nuorten.
Se pursuu, väkevöityy, uudistuu.
On selvää, Herra, että pitkäperjantaita
ei riitä, kerran kevät kattaa maita.
Ja kerran herää oras, toukokuu.

Heikki Asunta

Vastaava toimittaja: Yrjö Koivukari. Toimitussihteeri: Eino Mikkola.

Tavattavissa k:lo 11—13.

Toimitus ja konttori: Hallituskatu 17, h. 210. Puh. 35316.

YLÖSNOUSEMUSAJATUKSIA.

Pääsiäinen johtaa ajatuksemme ylösnousemukseen. Se on valtava ajatus miltä puolelta sitä tarkasteltaneenkin. Kristukseen uskovalle se on ihanin ajatus mitä hän tietää. Vuosisatain kuluessa on kestetty mitä suurimpia kärsimyksiä ylösnousemuksen toivossa ja ahdistusten läpi on kuljettu laulaen:

»Ah, kun mä kerran saan
herätä kuvanansa
ja kirkastetuin silmin nähdä Jumalan!
Ei sitten milloinkaan
oo sielun janoissansa —»

Kristinuskon viholliset tietävät mikä voima piilee siinä uskossa, jonka perustus on ylösnousseessa Kristuksessa ja sentähden he tekevät kaikkensa horjuttaakseen tuota uskoa ja antaakseen sille viimein kuoliniskun. Tämä raivoaminen elämän Herraa vastaan on kuitenkin osoittautunut turhaksi. Se on aina ollut potkimista tutkainta vastaan. Mitä enemmän kristittyjä esimerkiksi Rooman keisarivallan aikana ahdistettiin, sitä suuremmaksi »sinapinsiemenestä» lähtenyt taivaanvaltakunnan puu kasvoi. Tässä suhteessa olivat hyvin enteellisiä jo ensi ajat Kristuksen taivaaseen astumisen jälkeen. Ne kannattaa panna merkille jokaisen, joka kristinuskon ystävänä taikka vihamiehenä haluaa seurata ylösnousemuksen voimavaikutuksia. Luukas kirjoittaa niistä Apostolien Teoissa m.m. näin: »Ja sinä päivänä nousi suuri vaino Jerusalemin seurakuntaa vastaan, ja kaikki hajaantuivat ympäri Juudean ja Samarian paikkakuntia, paitsi apostolit... Ne, jotka näin olivat hajaantuneet, vaelsivat paikasta toiseen ja julistivat evankeliumin sanaa.» Jumalalla oli keinonsa viedä totuutta eteenpäin.

Jos tarkastelemme nykyvuosien aikana kristittyjenkin vainoissa surullisen kuuluisaksi tullutta Neuvosto-Venäjää, eivät sielläkään tulokset vainoojien kannalta ajatellen ole ensinkään niin lupaavat kuin mitä he alunperin kuvittelivat. Sanat: »Kristus on ylösnoussut! Hän on totisesti ylösnoussut!» saavat yhä vielä sykähdyttävän ja kiitollisen vastakaiun miljoonien sikäläisten sekä vainottujen että vainoamattomien sydämissä.

»Nyt alkaa», kirjoittaa eräs sikäläisiä oloja hyvin tunteva henkilö, »jo aikaisemmin metafyysillisesti elävässä Venäjässä voimakas henkinen pohjavirtaus lahoonnuttaa karkeaa valtiollista materialismia, virtaus, joka kulminoituu tarpeessa löytää elämälle jumalallinen tarkoitusperä. Talonpoikien, työläisten jopa kommunistienkin keskuudessa on havaittavissa palaamista kirkkoon. Monet bolshevikit antavat kastaa lapsensa huolimatta vaarasta joutua suljetuksi pois työnsaantimahdollisuuksien piiristä. Uskonnonvastaisella propagandalla on ollut kansan enemmistöön päinvastainen vaikutus kuin oli tarkoitettu. On mahdollista, että Venäjälläkin aikana, jota emme voi aavistaa, tulee hetki, jolloin pirullinen viha muuttuu päinvastaiseksi, pelastuksen ja armahduksen ikävöimiseksi.»

Varsin puhuva on se kirjanen, jonka neuvostohallitus on julkaissut nimellä »Uskonnonvastainen uusi etappi» ja jossa tilastonumeroihin ja jokapäiväisen elämän näkyviin todistuksiin vedoten suoraan tunnustetaan kuinka vähän on saatu aikaan. Kaikki tällainen on suuren ylösnousemuksen enteitä maassa, missä totuus on kahlehdittu kalliohautaan paasien ja sinettien taakse niinkuin Kristus alennuksensa hetkinä. Ja meillä on lupa iloita tästä. Se vakuuttaa meitä siitä, että niillä perusteilla millä kristinusko lepää voi mitä toivottomimmaltakin näyttävissä oloissa syntyä jotain uutta, jolla on elämisen oikeus ja elämän voima. Ja se on rohkaisevaa.

Tätä rohkaisua tarvitsevat nyt meilläkin kaikki ne, jotka odottavat rakkaan kansamme kohdalla ylösnousemuksen aamua, sitä hetkeä, jolloin kansamme kokonaisemmin ja eheämmin eläisi ja tekisi työtä rikkaudessa ja Jumalan pelossa, ei eläen enää itselleen, vaan hänelle, joka meidän edestämme on kuollut ja noussut ylös.

Kun ajattelemme sitä mahdollisuutta, että tuollainen pääsinpäivä meillekin koittaisi, emme voi olla tarkastelematta sen yhteydessä ilmeneviä merkkejä. Ne ovat verrattavissa kuvaannollisesti katsoen niihin ilmiöihin, joita Kristuksen haudalla hänen ylösnousemisensa hetkellä koettiin. Tapahtui maanjäristys. Me ymmärrämme, että jotain mullistavaa täytyy tapahtua, jotta päästäisiin vapaiksi esimerkiksi siitä uudenaikaisesta pakanuudesta, joka kulkee sekularismin nimellä, ja joka meilläkin ilmenee laajoissa piireissä kaiken uskonnollisuuden väheksymisenä ja vanhojen pyhien ja hartaiden jumalisuuden harjoitusten halventamisena. Tarvitaan suurta mullistusta, jos mielitään asettaa esteitä nykyaikaisen nuorison hillittömyydelle. Tarvitaan mullistusta, ennenkuin kirjallisuutemme vapautuu ihmisen alempaan minään vetoavasta painolastista, jonka päätarkoituksena on lohkaista rahaa. Mutta se aika on tuleva. Merkit viittaavat siihen. Se on maanjäristys, joka ei lähde meistä ihmisistä, vaan joka on yli-inhimillisten ja ikuisten ylösnousemusvoimain

(Jatk. siv. 69).

MIKSI HAHMOITTUU AIKAMME —?

Nykyajan kulttuuri-ihminen on rakenteeltaan uskonnoton tyyppi verrattuna esim. keskiajan henkeen. Länsimaissa, kristikunnan tärkeimmässä osassa näyttää kehitys todellakin kulkeneen koko uudenajan kauden yhä jyrkempää ja sanoisimmeko demoonisempaa materialismia kohden. Materialismia, joka tyypillisessä arvoköyhyydessään ja älyllisessä onttoudessaan kuvastuu ei ainoastaan tieteissä ja filosofioissa, vaan siitä itselleen tiliä tekemättömänkin ihmisen koko elämään suuntautumisessa ja hänen arvostelma- ja käsitemuodostumissaan. Tämä meidän päivinämme viimeiset asteensa esiin kehkeyttänyt älyperäisen tiedon välineluonnetta eetillisyyden yhä korkeammalle kohoamiseksi ymmärtämätön, karkeinta etumoraalia julistava materialismi leimaa vielä osittain nykyaikaisenkin ihmisen henkistä tietoisuutta. Mutta vielä selvemmät ovat sen piirteet yhteiskunnallisessa ja poliittisessa elämässä. Spengler päättelee näistä piirteistä kaikkialla perikadon vääjäämättömän valmistumisen, Ludvig Klages valheellisuuden, joka auttamattomasti johtaa koko ihmissuvun häviöön maanpäältä. Myös Friedell näkee uudessa ajassa vain »virhekehityksen, saatanallisen» kulun, jonka hän sentään maailman jumalalliseen tarkoitukseen luottaen uskoo kohottavan uuden, siveellisesti korkeamman ja laadultaan ihmisen kokonaisolemusta vastaavamman historiankauden päivänvaloon. Tässä on Friedell oikeimmassa. Maailman kehitys, ilmenipä se sitten itse luonnossa tahi ihmisen historiassa noudattaa täsmällistä lainomaisuutta, salaisena piilevää, dynaamisena maailmain tapahtumain sarjana vaikuttavaa tasajatkuisuutta kaikkialla. Näin on laita historiassakin. Tätä vastaan ei puhu kulttuurien katoaminen ja uusien nouseminen, ei ajanjaksojen laadun muuttuminen toiseksi. Kehitys maailmassamme merkitsee vain eri tyyppien, asteeltaan eri elämäntasojen, moninaisuutta. Mutta jokainen näistä elämäntasoista on jossain mielessä aina katseellemme uutta ilmaisua universumista paljastava. Se on aina synteesi, kokonaisolemus, jollaista ei milloinkaan ennen ole ollut. Sen tarkoituksena on heijastaa maailman sisäistä rakennetta kokoamalla omat erikoispiirteensä huippuunsa. Kun kehitys on kehkeyttänyt jonkin elämäntyypin noiksi huipuiksi, paljastuu sen sisäinen idea, sen esiintymisen salainen syy, syy miksi se oli määrätty toteutumaan. Niin astuu kehitys, syvimmin katsoen, kussakin muodossaan alati lähemmäksi lopullista päämäärää —, mutta sen olemusta ei meistä kukaan tunne.

Myöskin historiassa on jokainen ajanjakso oma kokonaisuutensa, jolla on omat ainoalaatuiset piirteensä. Sellainen on ollut päättyvä uudenajan kausikin. Merkit tuosta päättymisestä ja seuraavan salaisesti tapahtuvasta hahmoittumisesta tajuaa tahi edes vaistoaa varmuudella juuri nykyhetken kulttuuri-ihminen. Suuntautuminen pelkästään älylliseen tiedonkeräilyyn korkeimpana päämääränämme on pian yhtä mahdotonta kuin muuttuminen naivin uskonnolliseksi keskiajan merkityksessä. Me näemme toisessa ihmiselämän tyhjyyden avautumisen, siveellisten arvojen kuoleman, nihilismin ja toisessa lapsellisen herkkäuskoisuuden ikäkauden, sellaisen, joka voi liikuttaen vetää sympatiaamme puoleensa, mutta ei tyydyttää kestävien arvojen etsintäämme. Friedell luonnehtii nykypäivän ihmisen kokevan kaikkialla vanhan »todellisuuden sortumisen». Hän on oikeassa. Nykyajan ihmisen on vain päästävä sisäiseen tietoisuuteen aikakautemme kokonaishengen vaatimista toteutumismuodoista kaikessa elämässämme. Tuo kokonaishenki varmaan voidaankin jo aavistaa —!

Sanoimme, nykyajan kulttuuri-ihminen on rakenteeltaan papillisesti uskonnoton tyyppi. Uudenajan historia on karsinut keskiaikaisen uskonnollisuuden pois. Me kokoamme uudenajan avaamasta tietämisen maailmasta itsellemme kaiken sen opettaman tiedon. Mutta me emme voi tyytyä pelkkään älylliseen tietoon korkeimpana. Meidän aikamme on luonnontieteiden tuoman kokemuksen valtakauden jälkeistä aikaa, jossa materialismi on jo todistettavissa kelvottomaksi. Eipä edes uusi fysiikka tahi tähtitiede voi enää yhtyä sitä kannattamaan. Kuuluisan Einsteinin jälkeen on singottu maailmalle todennäköisimpänä sellainenkin väite, että aine ja energia on häviävää. Sielunelämän alueilla on Freud päätynyt tulokseen, että ihmisen sisäisin olemus on kokonaisuutena kaukana älynä tapahtuvan toimintamme takana, hämärässä tuntemattomuudessa. Psykologinen tiede uskaltaa — saavuttaen tuloksiakin — tutkia avoimella totuudellisuuspyrkimyksellä kuolemankin jälkeistä elämää. Ja uskontohistoria voi tällä hetkellä tulkita kaikkien uskontojen yhteyttä, voi tajuta, jos mennään syvälle, muoto-uskonnollisen elämän ihmisessä vain välineeksi johonkin korkeampaan persoonallisuuden elämään, vain erääksi kokemuslaaduksi, joka johtaa meitä kirkkaampaan tietoisuuteen oman elämämme tarkoituksesta. Maailmankaikkeus pyrkii aikamme uudessa kokonaislaadussa ilmaisemaan harmoonista ykseyttään uudessa toteutumislaadussa.

Se pyrkii siihen näkymätöntä kehitystapahtuman dynaamista välttämättömyyttä noudattaen samoinkuin aina ennenkin, samoinkuin antiikki vaihtui germaaniseksi kulttuuriksi tai länsimainen keskiaika uudeksiajaksi j.n.e. Kunkin ajan ihmistyyppi astuu esiin samalla vääjäämättömyydellä kuin kaikki luonnossakin tapahtuu. Mutta selkeässä tietoisuudessa on se olemassa vasta sitten, kun sen itseensä kokoavat aikakauden universaalit nerot sen ilmaisevat. Heitä odottaa nykyaika ei vain cæsareina, vaan ennenkaikkea filosoofeina ja taiteilijoina. Vain he omistavat aikakauden synteesin. Jos tieteellinen ajattelu onkin yleensä viime aikoina ollut luonteeltaan älyllistä askartelua, jos filosofia, teologia ja etiikka täynnänsä tietoperäisiä, ihmistä kokonaisuutena tajuamattomia probleemeja, jos usko uskoa papilliseen auktoriteettiin, luulisi nykyajan kulttuuri-ihmisen tietoisuusasteen merkitsevän vapautumista niistä, merkitsevän niiden luhistumista. Mutta jokainen luhistuminen tapahtuu vain senvuoksi, että jokin uusi, jo olemassaoleva voi uudella muodollaan täyttää sen paikan. Sanoimmehan, että jokainen historian kausi on, ei yksi ilmaisu monista tahi sen vastakohta, vaan kokonaiskuva, uusi ilmaisu tässä tapahtumain maailmassa. Tämän uuden kokonaiskuvan laatu on meidänkin omalta kohdaltamme tajuttava. Se on meidän tietoisuutemme rakenteessa.

Minkälainen siis voisi elämännäkemykseltään ja olevaiseen suhtautumiseltaan olla oman aikamme ihminen —? Todella uskonnoton? Jumalankieltäjä? Epäilijä Descartesin tavoin? Ei varmaan mikään näistä. Jos etsimme hänen kasvojaan historiasta, ovat kenties sellaiset kuin venäläinen ihmisymmärtäjä Dostojevski tahi tanskalainen eetikko Kierkegaard häntä lähempänä. Sillä hänen piirteitään leimaa voimakkaasti ennen syrjään työnnettyjen ihmisolemuksen kenttien näkyväisiksi ja voimakkaiksi puhkeaminen. Tapahtumamaailmaa vallitsee todellakin kaikkialla kehitys. Yksi aikakausi on yksi eheä kehitys. Tuo maailmassa tuhansin muodoin esiintyvä kehityshän on läpi oliokunnan tarkastettuna koko ajan tietoisuusasteen laajentumistapahtumaa, salaista rakentumista joksikin, mitä emme vielä edes aavista — sen suuruuden tähden. Jokin Näkymätön ohjaa tätä tapahtumista —. Mutta tietoisuusasteen ollessa nykyajan ihmisen tasolla koemme sen sisältävän välttämättömyydellä eetillisen elämän etusijassa hahmoittumisen, sisältävän lähinnä arvojen synteesiksi muodostumispyrkimyksen. Nykyaika tahtoo kohota jo kaikkialla yli kaiken suhteellisen ajattelun. Suhteellisuusajatus on uudenajan viimeinen luomus. Tämän voi tajuta aikamme ihminen. Nykyajan tietävää ihmistä voi tyydyttää vain kestävien arvojen löytäminen elämälleen. Hän pyrkii ehdottoman löytämiseen oman olemassaolonsa pohjaksi. Mutta kehitystapahtuman punainen viiva on: kohti hyvyyttä. Käytännöllisessä elämässä tajuamme hyvyyden ilmenevän rakkaudellisena toimintana ja minän pyyteistä luopumispyrkimyksenä. Nykyajan ihminen siis nähdäkseni tajuaa korkeimpana elämäntasona, ei uskonnollista itsensä mahdollisuuksista luopumista, vaan niihin rajatonta luottamista, joka pakoittaa niitä käyttämään, tajuaa siis uskonnon välineeksi eetillisyyteen. Ja tämähän on vastuuntuntoa käyttääkö yksilö mahdollisuutensa parhaimmalla »vaistonsa» käsittämällä tavalla. Nykyajan kulttuurin muoto tahtoo siis edustaa, kuten Friedell sanoo, irrationaalista ihmistä. Mutta edustaa sitä vain kohonneena älyllisestä arvonihilismistä läpikohtaisen eetilliseksi. Se alkaa tajuta objektiivisen siveellisyyden kehkeytyvän, yksilön kokonaissielunelämän päästessä esiin, hyvyydessä, jota ei tarvitse älyllisesti määritellä. Sen sisältö jo piilee tietoisuudessamme. Maailman tarkoitus on tulla hyväksi, poistaa elämästä pala palalta kaikki vielä sitä kuvastelematon. Omalta kohdaltamme olemme kukin vastuussa universumissa toteutuvatko piirteemme tietoisuudessa korkeimmalla mahdollisella tavalla. Sillä jo monet suuret uskonnot ovat ajatelleet nämä esittämämme ajatukset.

Nykyinen ajankohta on siis kaikessa etiikan, uusien ehdottomiksi uskottujen arvojen kehkeytymistä. Edellä käsitimme sen olevan ihmisen tulemista vastuunalaisuuteen tietämisestään, käytännössä toiminnastaan ja uskomuksistaan. Ja tämä vastuunalaisuus tapahtuu olevaisen syvimmän rakenteen välttämättömyydellä, koska tietämyksemme voi jo tajuta kehityksen punaisen viivan. Merkkejä, että näin on, löydämme kyllä kaikkialta. Niitä on esim. teosofian esiintymismahdollisuus samoinkuin kaikkien uskonnon sijalle astuneiden liikkeiden. Niitä ovat monet kulttuurifilosofioista, vanhojen tieteiden dogmien sortumiset j.n.e. Niitä on kaikkialla sille, joka pyrkii tarkastelemaan maailmaa näkökulmastamme.

Kentiespä piankin kohoavat ajastamme ne näkijäpersoonallisuudet, jotka kukin aika vaatii aina ollakseen todella olemassa, s.o. toteutuakseen, ne näkijäpersoonallisuudet, jotka osoittavat ajallemme ominaisen etiikan sisällön, jotka avaavat tälle ajanidealle kestävät arvot —?

Erkki Rantalainen.

UUSI SAKSA TAISTELEE SELVYYTEEN.

HANNS JOHST

Kuuluisa kirjailija, Saksan kirjailijaliiton johtaja, »Schlageterin», nykyisen Saksan kansallisnäytelmän, tekijä, valtioneuvos, tunnettu teatterimies. Kookas, kuivarakenteinen, vaalea, koko tyypiltään pohjoismaalainen mies, jonka silmissä asui älykkään vakaumuksen miehen usko, tahto, voima, mies sitä suoraa ja korutonta tyyppiä, johon uuden elämänkatsomuksen voitokkaat taistelijat kuuluvat. Sanat lyhyitä, harkittuja, iskeviä. Pyrkimystä tietoisuuteen, selvyyteen, tahtoon.

— Millaiset virtaukset ovat uuden Saksan kirjallisuudessa suuntaa osoittavina? Onko uuden elämänkatsomuksen siveellinen sisältö vaikuttava käänteentekevästi taiteeseen? Haetaan voimakkaita historiallisia arvoja, kansallisesti ja siveellisesti kohottavia muistoja, esikuvia, innoittajia. Etsitään, elävöitetään, pyritään tekemään jokaisen kansalaisen omiksi persoonallisuuksia, suuria henkilöitä, sankareita. Nykyisessä taiteessa on ympäristö, miljöö, kehykset, pienet tapahtumat ja niiden syyt vallitsevina, eikä siveelliset arvot, henkilöllisyydet, sisäisten voimien suuntautuminen. Tämä on perinjuurin väärin. Tällainen taide kehittää ihmisen vielä pinnallistakin pinnallisemmaksi, karkoittaa hänen ajatusmaailmastaan mahdollisimman kauas elämän siveellisen sisällön — nykyajalle ominaisen taloudellisen etukamppailun tieltä. Sillä ihminen määrää ympäristön, miljöön, eikä suinkaan ole sen tuote. Tämä juuri on siveellistä. Tästä tietoisuudesta versoo siveellinen vastuunalaisuus, tätä tietä kasvaa siveellinen näkemys.

— Kuulee usein taiteilijapiireissä sanottavan, että taideteoksen on oltava »kansainvälinen» voidakseen olla hyvä?

— Todellinen taideteos voi olla vain kansallinen. Ei ole olemassa mitään kansainvälistä taidetta. Jos kansallinen taideluoma on suuri, saavuttaa se kansainvälisen arvon. Taideteos on kuin puu. Jos sen juuret ovat lujassa ja terveinä kotoisessa maaperässä kiinni, vain silloin voi sen latva kasvaa sellaisiin mittoihin, että se pirstoo kaikki rajat. On kaksi valtatekijää, jotka yksinänsä määräävät taiteen voitot, ja ne ovat äidinkieli ja isänmaa.

— Mikä sija tulee psykologisella romaanilla olemaan?

— Jos psykologisella romaanilla tarkoitetaan, niinkuin tähän saakka yleisimmin on tehty, äärimmäisyyteen saakka kehitettyä psyykillistä analyysiä, pitäen tätä erittelyä itseään pääasiana, vie tällainen tutkistelu aina sairaalaan, hullujenhuoneeseen, patologiseen romaaniin. Ja me pyrimme terveyteen. Emme siis nimenomaan toivo, tavoittele psykologista romaania, vaan romaania sinänsä. Sellaista romaania, niinkuin jo aijemmin sanoin, joka korostaa ihmistä tahtovana tekijänä ja selventää siveellisten arvojen ratkaisevaa merkitystä yksilölle, kansalle ja ihmiskunnalle, romaania, joka niinsanoakseni on kirjoitettu sisältä päin, mutta ei liiaksi korosta psykologista, jolloin joutuu patologiseen, ei siis analyysia, vaan synteesiä; toisin sanoen: analyysi on tarpeellinen vain mikäli se selvittää kypsään synteesiin tarvittavia oikeita perusteita, synteesin, kokonaisuuden, positiivisen, selvästi nähtävän tuloksen aina pysyessä pääasiana.

— Mihin suuntaan kehitetään teatteria?

— Ensiksikin sen suunnasta on sanottava samaa kuin edellä kirjallisuudesta ja taiteesta yleensä. Se pyrkii sisälliseen ja ulkonaiseen selvyyteen, suuriin, selkeihin linjoihin, pois hermostuneesta pintaleikittelystä ja ulkonaisesta raffinementistä selvyyteen, ankaruuteen, melkeinpä arkkitehtooniseen, toimintaan.

— Onko teatteria ryhdytty käyttämään uuden elämänkatsomuksen päämäärien edistämiseksi?

— Tavallaan, sikäli kuin on kyseessä kansan yhteisomaisuudeksi kasvanut käsitys yhtenäisen kansan luomisesta. Mutta se ei ole seurausta valtiovallan toimenpiteistä, vaan noussut kansasta ja sen

---

(Jatk. siv. 66).

aikaansaama. Se on herättävä yhä useammissa kaipauksen saada osaa jostain sellaisesta, joka nostaa ylöspäin ja puhdistaa, rakentaa ja antaa elämänhalua.

Sentähden kannattaa tehdä työtä ja katsoa rohkeasti eteenpäin niiden, jotka uskovat elämällä olevan jumalallisen tarkoitusperän. Totuuden voimien on vain annettava tehdä työtä ensinnä ja jatkuvasti omassa sydämessä ja elämässä. Ei ole lähdettävä pakoon sitä »maanjäristystä», joka tänäkin pääsiäisenä jokaista tämänkin kirjoituksen lukijaa yrittää lähestyä sillä sanomalla, että niinkuin Kristus on noussut haudastansa, on meidänkin synnin haudasta noustava. Tätä tietä, tätä yksilöiden nousemisen tietä on pääsinpäivä koko meidän kansallemme koittava.

J. Sinnemäki.

taiteesta itsestään. Niinpä on Saksan suurkaupunkien väestön lähentämiseksi maahan, maaseudun elämän tunnetuksi tekemiseksi, maalaisluonteisia näytelmiä, useinkin pienehköjä, murteella esitettyjä huvinäytelmiä. Tämä varsinkin työmiehen ja talonpojan lähentämiseksi toisiinsa. Me asetamme yleisen, kaikkien kansanluokkien elämää ja siveellistä kamppailua esittävän teatterin marxilaisen luokkateatterin vastakohdaksi, terveen maalaiselämän konehallin vastakohdaksi, Jumalan luonnon ihmisten rakentaman kivierämaan vastakohdaksi. Näin tahdotaan maa tehdä työmiehen omaksi.

— Tukeeko uusi valtio taiteilijoita ja taidetta? Onko ryhdytty määrätietoisesti kasvattamaan taiteen ymmärtämystä ja järjestämään varattomille tilaisuuksia taiteen hyväksikäyttöön?

— Tietysti, tavattoman paljon enemmän kuin aikaisemmin lahjoituksia, apurahoja, joko suorastaan tai kansallisten taidejärjestöjen välityksellä. Se, mikä ennen meni puolueveroksi, käytetään nyt taiteen tukemiseen. Berlinin suurin teatteri »Grosses Schausspielhaus» näyttelee jo yksinomaan ilmaiseksi. Kirjastoja ja lukusaleja perustetaan kaikkialla ja laajennetaan. Valtio ja laajat tästä kiinnostuneet kansalaispiirit sekä taidejärjestöt ja taiteilijat työskentelevät nyt yhteistyössä taiteen tekemisessä kansalle tajuttavaksi ja jokaisen vaikeudetta nautittavaksi. Teatterilla on tässä kasvatustyössä taiteen eri muodoista etusija. Kansansivistystä olemme ryhtyneet kaikin keinoin kohottamaan. Paljon ei tietysti ole yhdessä vuodessa aikaansaatu, kun lisäksi kaikki muutkin elämänmuodot on täytynyt rakentaa uudelleen, mutta jotakin on sentään tehty ja suunta on nyt selvä ja tie suora.

— Onko luokkarajojen hajoamisprosessi jo alkanut?

— On. Olemme lähteneet siitä, että olemme kaikki työmiehiä, koko Saksan kansa, jokaisen on tehtävä työtä ja jokainen tekee työtä, mikä päällään, mikä kädellään. Jokaisella meistä on yhtä suuri oikeus olla työmies, ja näin me rikomme luokkarajat.

K. M. Wallenius.

YLEISESTÄ AJATTELUTAVASTA.

Useimmat miehet ja naiset elävät ja kuolevat hankkimatta itselleen mitään varmaa vakaumusta elämästä ja kuolemasta, uskonnosta ja moraalista, politiikasta ja taiteesta. Itsekohtainen varmuus on jotain sellaista, joka kovin työläästi saa meissä todellista jalansijaa. Eikö nykyajan lauma-ihminen ole sama kuin entisajankin? Eikö meillä kaikilla ole taipumus ajatella ja uskoa laumassa? Mutta heti kun tapaamme yksilön, joka kykenee heittämään laumalle palan jotain uutta ravintoa, olemme valmiit, useimmiten pureskelematta, nielemään sen alas, ajattelematta oliko tuo muru meidän henkiselle elimistöllemme sopivaa tai ei.

Ajatteleminen on luomista. Mutta miksi emme sitten ajattele? Siksi että ajatteluelämämme ei ole saanut oikeaa ohjausta. Eihän meillä esim. kotimainen kaunokirjallisuus, jonka pitäisi rikastuttaa ajatuselämäämme, ole muuta kuin tunteilua. Aivot eivät pääse kehittymään, kun niillä ei ole kunnollista ravintoa. Onko sitten ihme, jos ei käsityksissämme ole varmuutta, kun ajatuksemme syttyvät ja sammuvat olojen pääsemättä niihin vaikuttamaan. Silloin koko elämä näyttää illusionilta. Kuolemassa näemme vain iankaikkisen kadotuksen tai loppumattoman autuuden, mutta pakenemme asian syvyyttä tarkastelemasta. Tämä on meille varmana todisteena käsityksemme köyhyydestä. Koko ajatustapamme on vain heijastuma ympäristöstämme. Jos vain hetkeksikin hiljennymme ja yritämmme älyllisesti katsella elämän suuria kysymyksiä, silloin jo heti huomaamme saavuttaneemme sellaista, joka on meidän omaamme.

Älkäämme olko ylimalkaisia ja keskinkertaisia käsityksissämme. Jos niin teemme, olemme edelleen lauma-sielun alaisia. Nykyinen materialistinen maailmankatsomus estää korkeampaa henkistä ajattelua pääsemästä kuuluville. Niin on laita politiikan ja taiteenkin alalla.

Mitä on politiikka? Se on kimppu yksipuolisia ajatuksia olevista oloista. Tarkasteltakoon vain internationalistista ajattelutapaa. Kuinka suuressa määrin se on joukoille haave ja tunnekysymys. Järki kapinoi kansainvälisyyttä vastaan sentähden, että kehitys ei voi mennä eteenpäin muuten kuin kansallisuuden puitteissa, koska kansainvälisyys on jumalattomuutta. Suurimmassa määrin kansallista on varsinkin musiikki ja kirjallisuus. Samoin pitäisi olla terveen yhteiskuntarakenteen, joka nykyisin on tuhottu kansainvälisyydellä. Harhaan johdettujen ymmärrys saa ravintonsa, ja sitä ohjaavat heitä älykkäämmät, tunnottomat ja itsekkäät johtajat.

Ei milloinkaan ole ihmistä piirittänyt niin tavaton paljous mielipiteitä kaikilta aloilta kuin nykyään. Samasta asiasta löytyy mitä erilaisimpia näkemyksiä, jokainen kirjoittaja tuo esille omansa. Mutta mikä on oikea? Suuri enemmistö reagoi siihen, mikä on tuotu esille räikeimmin ja vakuuttavimmin. Siis tunteellaan, mutta ei älyllä; kykenemättä luomaan itselleen mitään käsitystä kulloinkin esillä olevista kysymyksistä. Älyllinen ajattelu luo ihmiselle katsantokannan, ja silloin hän jo seisoo omilla jaloillaan. Sillä katsantokanta on toiminnan edellytys.

Toisaalta ei ole suosittavaa myöskään kylmä järkeily, jossa järjellä on kaikessa ylivalta. Tällöin muodostuu ihmisestä kylmä olento. On varsin merkille pantava esimerkki järjen ylivallasta ja sydämettömyydestä juutalaisissa, kun taas tunteen ylivallasta on parhain todiste venäläiset. Juutalainen johtaa, venäläisiä johdetaan. Edellä mainittu ominaisuus ei ole tietenkään kädenkäänteessä muutettavissa, koska se on kansalle ja rodulle kuuluva piirre. Meidän maassamme on mahdollisuus yksilöitten kehittämiselle, parantamalla käsityskykyä terveen ajattelun pohjalle. Puolueitten valtaamat joukot on saatava näkemään se tavaton yksipuolisuus, jolla jokainen puolue seisoo, ja saa kannattajansa ihmisen tunne-elämään vaikuttamalla.

L. Kuulas.

EIKÖ ARVOSTELIJAN PITÄISI OLLA TAITEILIJA?

Meillä on vallalla käsitys, että esim. maalari ei saa esiintyä maalarin, näyttelijä näyttelijän arvostelijana, vaan arvostelu kuuluu rahan edestä arvosteluja kirjoittaville ammattiarvostelijoille.

Onko tämä käsitys oikea? Eikö ole ajateltavissa, että arvostelijan, ennenkuin hän voi tajuta esiteltävän taiteen, olkoon kysymys maalauksesta, runoteoksesta tai näyttelijän suorituksesta, todella sisäisen elämän, joka antaa taideteokselle sen ulkonaisen ilmenemismuodon, että hänen on täytynyt itse kokea ja elää jotain samankaltaista?

Ihminenhän ei voi useinkaan aavistaa reaktionsa laatua edeltäpäin — vasta koettuaan hän ihmettelee, miksi teki sillä ja sillä tavoin. Näin ollen on arvostelijan, joka on suorittanut vaaditun koulun kaikki oppiasteet ja siis omaa t e o r i a s s a monin kerroin enemmän kuin hänen arvosteltavanaan olevan taideteoksen luoja, jokseenkin mahdoton päästä elävään käsitykseen niistä sisäisistä voimista, joiden paineesta taideteos on syntynyt ja näkemyksestä, minkä ilmenemismuoto se on. Voiko näinollen vain teoreettisesti oppinut arvostelija puhua muuta kuin tarkasteltavan teoksen n ä e n n ä i s i s t ä puutteista, siis muotoa, tekotapaa koskevasta taitamattomuudesta. Olkoon minusta kaukana, että kieltäisin ulkonaisen taitamisen arvon — päin vastoin koen alati omassa kehityksessäni, kuinka suuresti ilmaisua helpottava tekijä on tekniikan oppiminen — mutta minun täytyy kuitenkin sanoa käsitykseni, että sisäinen elämä ja voima on asetettava ensi sijalle, vasta toiselle sijalle kaikki, mikä koskee ulkonaista, koska ulkonainen on seurausta sisäisestä.

En tahdo väittää pitäväni ehdottomana välttämättömyytenä, että arvostelijan täytyy olla myös aktiivitaiteilija ennenkuin hän voi täydelleen tajuta tutkimansa taiteen arvon, joskin näen sen sangen suuresti helpoittavaksi tekijäksi. Teoreetikkojen ja käytännön miesten välillä on aina vallinnut ja tulee aina vallitsemaan ristiriita. Olosuhteitten kehitys ja ajatustavan muuttuminen vie kuitenkin alati siihen suuntaan, että »kamarifilosofit» vähenevät ja aktiivisten ihmisten luku kasvaa. Taiteen arvostelijalla on t e h t ä v ä, joka vaatii universaaliseen korkeuteen kohonnutta henkeä ennenkuin voi arvioida tarkasteltavana olevan teoksen arvon puolueettomasti, subjektiivisista vaikutteista vapautuneena. Siis arvostelijan täytyisi olla taiteilijaa korkeammalla tasolla — vasta silloin hänen lausuntonsa antaisi sekä yleisölle että taiteilijalle jotakin positiivista, olisi molemmin puolin se ohjausnuora, joka neuvoisi oikeaan valinnan vaikeuksissa. —

Onko meillä näin asianlaita? Eikö ole niin, että sekä taiteilijat että yleisö alkavat halveksia arvostelijoita? Me kaikki olemme hyvämuistisia. — Jos luottamuksemme on kerran petetty, on sitä vaikea saavuttaa takaisin. Nykyisellä ajankohdalla on meillä vain enimmäkseen näitä luottamuksensa kadottaneita arvostelijoita. — Painettu sana ei lakkaa puhumasta lahjomatonta kieltään.

Arvostelija, joka ottaa tehtävänsä oikealla vakavuudella — omaa elävän suhteen tutkimaansa työhön, on hengeltään taiteilija. Tämä on varmaan se ideaalipäämäärä, johon jokainen tunnollinen tutkija pyrkii. Käytäntö osoittaa kuitenkin kuinka akateemikoille on vaikea vapautua sovinnaisuudesta ja vaistomaisesti pyrkimästä kahlitsemaan taidetta sovinnaisuuden kuolleeseen tilaan. — Puhutaan elävästä, mutta hengitetään kuolleisuutta.

Miksi emme saa toivoa, että aktiivitaiteilijat, v a n h i m m a t heistä, jotka ovat kohonneet sisäisessä kehityksessään minänsä puutteista irtautuneeseen henkiseen vapautuneisuuteen, korottaisivat joskus äänensä ja sanoisivat pelastavan sanansa vääristä teilauksista tai vääristä arvoon koroituksista. Näin he tekisivät suuria palveluksia, vaikuttaisivat erittäinkin nuorisoon rohkaisevasti. Mutta ehkä heitäkään ei ole olemassa — on vain väsyneitä, viisautensa rauhan löytäneitä kuoleman odottajia. Vakavina aikoina sallittanee kuitenkin lausua ajatus julki, mitä vaatii vastuuntietoisilta persoonallisuuksilta velvollisuudentunne. Eikö jotakin muuta kuin passiivisuutta?

Y. K.

Runoilijaa ei tule missään tuomita tavallisen ihmisen mitalla. Hän on ilmiö, taivaasta tullut profeetta. Virheissäänkin hän on suuri ja kaunis — kaunis samoinkuin tulivuoret ovat kauniit: ne peloittavat ja kiehtovat sielua puoleensa samalla kertaa, ja niiden sisässä riehuva tuli syytää ilmoille liekkejä ja säkeniä, mutta ei koskaan voida käsittää sen syvyyksien hehkuvaa kuohua.

LAURI STENBÄCK.

Maamme taide-elämä.

Maalaustaiteemme on pelastettava klikkityranniudesta.

Maalaustaiteemme on vajoamassa sovinnaisuuteen. Ei synny todella elävää taidetta, taidetta, joka ilmaisisi tekijänsä kyvyn nähdä omaperäisesti ja taidon ilmaista näkemyksensä vastaavin keinoin — tahtoa voittaa vaikeuksia, eikä peitellä niitä.

Ekspressionismi johti useat meistä harhaan, osaamattomuuteen ja vieläpä ammattitaidon halveksumiseen asti. Se opetti meidät huutamaan ja halveksimaan entisiä saavutuksia, koska sillä oli karkean kumouksellinen luonne ja koska muutamat sen edustajat rähisivät itselleen huomion. Ekspressionistien kyvykkäimmät edustajat osasivat menetellä nerokkaasti käyttäen heikkouksiaankin hyväkseen. Ekspressionistit luulivat, ettei enää tarvitse osata ammattia entisessä mielessä, riitti väkivaltainen liioittelukyky, värien rinnastelutaito, pelkkä ekspressiivisyys, sikäli kuin sitäkään saavutettiin. Tätä nimitettiin viisaasti taiteen uudistamiseksi ja olihan se sitä tavallaan, ainakin parhaimmissa edustajissaan, mutta se johti vaaralliseen vaiheeseen: nuoret jättivät koulunsa kesken — koska ei tarvinnut muka osata ammattia — piti olla vain artistinen ja rohkea — olla nerokas ja kaikkea entistä halveksiva, mistään traditioista ja eräistä ikuisista taidelaeista piittaamatta. Se oli eräänlaista taiteen bolshevismia, joka näennäisesti oli taiteen uudistusta, mutta todellisuudessa johti taiteen rappioon. Alituinen uudistuminen on tosin taiteen eräs elinehto, mutta tässä uudistusvaiheessaan oli taide sairas, kuten koko ihmiskuntakin ja sisällytti itseensä tuhon ainekset. Silmiinpistävin seuraus oli, kuten jo mainittiin, ammattitaidon tuho.

Arvostelijat vastustivat ensin ekspressionismia, mutta yltyivät viimein sitä ylistämään — eikä sentään aivan syyttäkään, sillä syntyihän silloin omalla tavallaan hyvääkin taidetta. Kaikkein sairain ja nurinkurisinkin taidesuunta saattaa esiintyä edukseen parhaimmissa edustajissaan, mutta tässä yhteydessä on tarkoitus puhua siitä, mihin ekspressionismi johti kokonaisuutena katsoen. Samaa olisi sanottava useista muistakin viime aikojen taidevirtauksista, mutta meidän oloissamme on enimmän aihetta puhua ekspressionismista.

Yleisö oli ymmällä. Se alistui viimein ja pakottautui väkivaltaisesti omaksumaan käsityksen, että taiteen piti olla juuri sellaista, sisällyksetöntä värisommittelua, kömpelöä ja huolimattomasti tekaistua — kehyksiä myöten vinossa ja kallellaan.

Siis: itse taiteilijat ja taidetta harrastava yleisö joutuivat jonkinlaisen joukkopsykoosin vaikutuksesta vaaralliselle alueelle.

Arvostelu heräsi lopulta kuitenkin huomaamaan sen surkean tilan, mihin oli jouduttu. Se rupesi vaatimaan jälleen ammattitaitoa — oikeata piirustustaitoa ja oikeata muodon hallintaa, kykyä rakentaa luomansa tehokkaiksi pätevin keinoin.

Tämän kritiikin aiheutti tietenkin etupäässä se, että ekspressionismi kadotti niin pian elinvoimansa. Se muuttui mitättömäksi heti, kun se menetti kiihkeimmän ja repivimmän kumouksellisuuden luonteen. Se oli luonnollinen seuraus ja samalla mitä puhuvin todistus tämän suunnan pätemättömyydestä. Nyt olemme tulleet siihen, että meidän on vaikea löytää uusia uria taiteelle, eräitä yrityksiä on tehty, mutta mitään todella merkityksellistä ei ole syntynyt. Ammattitaidon maaperä kiskaistiin meidän altamme ja se polvi, joka joutui pohjaamaan työnsä ekspressionismin valtakautena, tuskin koko elinaikanaan paranee sen aiheuttamista vammoista ja käsitteiden sekaannuksista. Meidän taiteemme sairastaa nyt auttamattomasti elinvoiman puutetta ja hapuilee selviä suuntaviivoja vailla. Vain suuret, vapaat ja rohkea-aatteiset persoonallisuudet voisivat pelastaa tällaisen tilanteen. Mutta näitä persoonallisuuksia ei ole syntynyt. Kaiken lisäksi on taiteemme joutunut eräiden ryhmäkuntien klikkipolitiikan uhriksi, jotka omia etujansa silmällä pitäen punovat juonia kaikkinaisen klikkijärjestelmien ulkopuolella taistelevan taiteen tuhoamiseksi. Intriigit ovat tosin aina kukoistaneet taiteiden alalla, mutta toisinaan ne saavat liian sietämättömän laajoja ja häikäilemättömän alhaisia mittasuhteita. Taidevehkeily on nykyään meillä täysin tasa-arvoinen poliittisen vehkeilyn sisar.

Helsinki on kaupunki, jossa klikkipolitiikka kukoistaa. Häikäilemättömin, mistään väliäpitämättömin keinoin on onnistuttu yleisöönkin istuttamaan käsitys, että helsinkiläis-taiteilijaryhmällä on jonkinlainen taiteen monopooli. Tätä on käytännössä noudatettu kotimaisissa näyttelyissä estämällä kylmästi klikkiin kuulumattomien ja sen toiminnalle sopimattomien taiteilijoiden esiintyminen. Sama koskee luonnollisesti ulkomaisia näyttelyjä, apurahojen jakoja ja taideostoja, koska näillä klikkiryhmien edustajilla on suuri sanavalta kyseessäolevia asioita päättävissä lautakunnissa.

Tavallisessa politiikassa on yleisöllä enemmän mahdollisuutta puolueettomaan ulkopuoliseen arvosteluun kuin taiteen alalla, jossa suuri yleisö on niin suuressa määrin auktorien ja usein myös suurinta ääntä pitävien varassa. Tällaisen klikkijärjestelmän on siis verrattain helppoa viedä suurta yleisöä harhaan mielensä mukaan ja istuttaa siihen oma, usein kaikkea muuta kuin rehellinen ja puolueeton kantansa.

Meidän ahtaissa oloissamme on taide joka tapauksessa ylen vaikeata harjoittajilleen. Täytyykö se välttämättä tällaisella sulkupolitiikalla tehdä vielä vaikeammaksi? Olen sitä mieltä, että tällaiset klikit liian pitkälle juonittelun alhaisuuteen ja ahtauteen joutuessaan ehkäisevät todellisen taiteen nousua omassa piirissäänkin.

Tämän kaiken lisäksi on laverreltu arvostelun epäpätevyydestä, jopa sen tarpeettomuudestakin. Luonnollisesti arvostelu on vain inhimillistä, kuten taide itsekin, mutta minkälaiseen asemaan me taiteilijat joutuisimmekaan, ellei siitä edes kirjoitettaisi. Onhan se miltei ainoa keino herättää suuren yleisön mielenkiintoa. Mielestäni taidetta arvostellaan ja siitä kirjoitetaan nykyään liiankin vähän, jos ajattelemme sitä suhteessa politiikkaan ja urheiluun.

Lopuksi: todella elävää taidetta ei kylläkään voida koskaan kokonaan tuhota, mutta sen kehitystä pitäisi helpottaa eikä kaikin voimin kahlita jonkun ryhmän puitteisiin tai sen ulkopuolelle. Nykyisessä vaiheessaan taide-elämämme vaatii kehittyäkseen vapautusta klikkityranniuden vallasta.

Uuno Eskola.

„NUORET RUNOILIJAT 1934"

Viime päivien lehdet ovat kertoneet »Nuoret runoilijat»-antologiasta, joka pääsiäisen tienoissa tuo julkisuuteen yksitoista uutta nimeä. Tällaista tapausta odotettaessa syntyy ennakkoluuloja, sillä onhan luonnollista, että yhdentoista nuoren kirjailijarekryytin joukosta tulee aina löytymään syitä ennakkoasenteen muodostumiseen niin arvostelijain kuin kirjallisuutta harrastavan yleisönkin joukossa. Meidän pienissä oloissamme ei tämänlaatuista kirjallista tapausta ole arvosteltava vähäiseksi. On muistettava kymmenen vuotta sitten julkaistua nuorten runoilijoiden antologiaa, jossa esiintyi eräitä nykyhetken kirjallisuutemme merkittävimpiä nimiä. Olkootpa mielipiteet tuosta »tulenkantajien» nimellä esiintyneestä ryhmästä mitkä tahansa, ei voida kieltää sen aikaansaaman terveellisen käymistilan merkitystä kirjallisuudellemme. Samaa polvea ovat sellaiset miehet kuin Uuno Kailas ja Toivo Pekkanen, joiden nimet ovat nyt vakavasti piirretyt kirjallisuuteemme.

Arvostelija-auktoriteettiemme kylmähkö ja välinpitämätön suhtautuminen silloisiin »nuoriin» lienee osaltaan synnyttänyt sen reklaamirummutuksen, johon »pojat» ryhtyivät päästyään itse arvosteluun käsiksi.

Kun ajattelee »entisten nuorten» työtä ja merkitystä kirjallisuudessamme, ei voi olla myöskään vakavasti suhtautumatta niihin tulokkaihin, jotka nyt tarjoavat meille parastaan.

Arvostelijan suhtautuminen vasta-alkajiin ei ole helppoa. Siinä, missä kypsynyt kirjailija kestää tyynesti kirpeimmänkin arvostelun, voi vasta-alkaja saada kuoliniskun — joskin »sormien läpi katsominen» voi olla yhtä haitallista. Tuntuu siltä kuin arvostelijakuntamme suhtautuisi nouseviin kirjailijoihimme liian välinpitämättömästi — jopa laiskasti. Vakavan huomion osoittaminen ei voi olla haitaksi, mutta välinpitämättömyys ja yliolkaisuus nuorta kirjailijaa kohtaan on samaa kuin kasvatuksen laiminlyönti lapselle.

Jos aloitteleva kirjailija ei voi luottamuksella suhtautua arvostelijaan, kääntyy hän lukevan yleisön puoleen ja on valmis uhraamaan itsensä sen maulle. Hänestä tulee ennen pitkää yleisön narri, jonka on vaikea päästä enää vakavaan työhön käsiksi. — Yhtä haitallisia nuorelle kirjailijalle ovat diletanttiarvostelijat. On surullista todeta miten kirjavia ja eri suuntiin käypiä ovat arvostelut jostain teoksesta varsinkin maaseutulehdissä. Ostava yleisö odottaa arvostelusta saavansa viitteitä mitä sen sopii ostaa, mutta ristiriitaiset ja epäpätevät arvostelut tekevät sen epäluuloiseksi jokaista kirjallisuuteen ilmestyvää uutta nimeä kohtaan.

Tarkoitukseni oli tällä kirjoituksella tähdentää ennen muuta sitä, että nyt julkisuuteen astuvat nuoret runoilijat saisivat osakseen sekä arvostelijoiden että yleisön puolelta vakavan huomion.

Meillä ei ole varaa uhrata yhtään tainta, josta voi olla odotettavissa terve puu kirjallisuutemme nuoreen metsään — yhtä vähän kuin meillä on varaa vaalia kituvia vesoja, jotka hyödyttöminä imevät elinvoimaista taimien kasvulle tärkeätä voimaa.

Elias Kurki.

KOULU.

Maisteri Eljas Vesa oli nuori mies, vasta toista vuottaan opettajana. Mutta tänä lyhyenä opettaja-aikanaan hän oli ehtinyt kokea paljon — hän oli viisas ja vanha. Hän oli oppinut taidon, miten säästää itseään. — Hän oli alkanut palavana, mutta lähtenyt peräänantojen tielle kuunneltuaan virkaveljien opetuksia. — Helpointa oli toistaa samoja läksyjä, olla opettajakone, jonka pyörät pyörivät alati samaan tahtiin.

Mutta tänä päivänä hän ei saanutkaan olla kone. — Hän oli saanut opettajainhuoneessa pienen sysäyksen tunnille lähtiessään, ja nyt hänen sielussaan paloi. Hän oli mielestään liian herkkä. »Ajatteleeko kukaan, miten ihminen murhaa toisen, miten opettaja murhaa oppilaansa», oli sanonut eräs — pienimmistä. Ja Eljasta poltti. Häneen tunkeutuivat oppilaiden katseet janoisina — hän tunsi, kuinka vaikutus virtasi aivankuin hienoinen aine hänestä oppilaihin, oppilaista häneen. — Hän näki lasten kasvojen ilmeet — tajusi kaiken, mutta kieltäytyi tajuamasta.

Hän eli tuskallisen ristiriitaisissa ajatuksissa. — Hän yritti, mutta ei päässyt innostumaan. Hänen äänensä tuntui tulevan kuin koneesta, ja jos joku liikahti vilkkaammin pulpetissaan, kurtisti hän heti otsaansa kärsimättömästi.

Kysyessään aluksi kotitehtäviä hän sai todeta, että vain harvat olivat laskeneet kaikki laskut. He eivät olleet osanneet . . . Hänen teki mieli heille huutaa, että he valehtelevat, — noin pieniä ja jo sillä tavalla valehtelevat. Mutta hän hillitsi itsensä.

— Puhuisitte totta, jos sanoisitte, että ette viitsineet! — Hän kuuli äänensä ivallisen sävyn, mutta puolustautui, että viitsivätkin vastata sellaisella laiskuudella, vaikka opettaja uhraa kaikkensa heidän puolestaan. Mutta hän tunsi häpeää. — Ääni kysyi pilkaten hänen sisällään, uhraako hän todella kaikkensa heidän puolestaan. —

Hän oli tunnustanut kuinka hänen yrityksensä elää rehellisesti oli pohjimmaltaan vain omaa etuaan ajavaa egoismia. — Tämä kaikki kuului hänen taivaskilvoitukseensa, joka oli yhtä vaikeaa kuin kamelin päästä neulansilmän läpi. Hän tunsi, että työ ei häntä väsytä, vaan helvetti hänen sisällään, helvetti, jonka paino jokaisen uuden päivän tuomien tekojen jälkeen vain kasvaa. — Hän tiesi kaiken ja silti hän teki nytkin sen laiskan miehen teon, että jätti esimerkit kuulustelematta.

— Saatte laskea ne ensi kerraksi. — Ja annettuaan muutamia kotitehtäviä lisäksi, hän keksi keinon laskettaa heillä myös tunnilla itsekseen. Hän kirjoitti taululle pari esimerkkiä sanoen, että sitten, kun jokainen on laskenut, selitetään esimerkit. Näin hän sai istua omissaan.

Mutta häntä alkoikin epämiellyttää mietteisiinsä vajoaminen. Häntä epämiellytti ruveta ajattelemaan kotiasioita, epämiellytti muistaa Marttaa, epämiellytti koulu, epämiellytti kaikki. Ja kuitenkin hänen aivoissaan kohisi ajatuksia.

Hänen ajatuksensa menivät omaan kouluaikaan — rehtoriin. — Heidän välillään ei ollut suuria asioita, vaan aivan mitättömiä. Eljas tiesi olleensa kunnollinen koulupoika, häntä vastaan oli vaikea löytää muistuttamista. Mutta hän muisti, että rehtorilla oli ollut hänelle usein jotakin sanomista. Kaikki oli alkanut ensi tunnista. — Eljas tunsi yhä, miten rehtorin katse oli kiintynyt häneen sillä tavoin, että hänessä oli herännyt uhma. Varmaan siitä uhmasta oli johtunut, että hetkisen kuluttua rehtori oli tehnyt hänestä ivallisen huomautuksen . . . . . Siitä loukkauksen hetkestä alkaen Eljas muisti vihanneensa rehtoria. Ja rehtori oli puolestaan osannut tehdä melkein sietämättömäksi hänen elämänsä. Nyt hän ymmärsi rehtoriakin, mutta ei ollut ymmärtänyt silloin. — Rehtori oli tehnyt hänen elämänsä pitkiksi ajoiksi uhman ja katkeruuden täyteiseksi. — Nyt hän ei vihannut rehtoria, vaan vihasi paremminkin omia vaistojaan, jotka olivat yrittäneet hänetkin eksyttää.

Yhteen aikaan hän oli ollut kommunisti, mutta oli ollut kuitenkin sellainen raukka, ettei ollut uskaltanut tunnustaa. Hän oli kätkenyt sisälleen kaiken raivon ja katkeruuden, mutta vihannut sitä syvemmin tekohurskaita periaatteilla ja suun puheilla ratsastavia ihmisiä. Hän oli toisin hetkin tahtonut hävittää kodit ja isänmaat, rakkauden ja avioliiton, kirkot ja Jumalan, kaikki opit hyvästä ja siveellisestä. Hänen veressään oli painanut koko maailman kurjuuden kuorma, mutta vähitellen hän oli päässyt selvemmälle, oli alkanut tajuta, m i k s i ihminen on kommunisti, miksi uupuu eläessään keskellä kaikkea roskaa, uupuu ja tahtoo olla samankaltaista roskaa. — Hänessä oli elänyt viha rehtoria, oli elänyt viha kaikkia vallassaolijoita, viha myös sitä kansanosaa kohtaan, mistä hän oli noussut, sillä hän oli saanut kokea siltäkin taholta paljon kateudesta johtuvaa pilkkaa. Mutta tuntiessaan alkaneensa nousta heidän yläpuolelleen, hänen katkeruutensa oli ruvennut lientymään ja muuttumaan osanotoksi ja lämmöksi äsken vihaamiaan kohtaan.

Asiat hänen sisimmässään samoin kuin koko elämä

oli l o p u l l i s e s t i kokonaan käsittämätöntä. Mutta sen hän tajusi, että hänessä itsessään oli ollut se voima, joka hänet oli tännekin saakka pelastanut. — Hän ymmärsi ihmisten elämää, kuinka paljon siinä oli heikkoa ja hävettävää — niin hänen omassaankin. — Joskus saattoi tuntea voimien valtavan olemassaolon, mutta sitten aaltoilun hetki meni ohi ja aika, tuo kirottu aika teki sielussa murhaa... Tulen leimahtaessa ei tahtonut jaksaa sen hetken polttoa kestää, sillä silloin vasta tunsi, kuinka vajoaminen tapahtui hitaasti, vähitellen.

Hän oli ajatellut soittaa täältä koulusta — Martalle ja käydä hänen kanssaan istumassa väliajan kahvilassa, mutta nyt häntä ahdisti koko Martta. — Hän suorastaan vihasi sitä naista. — Tämän täytyy katketa, täytyy... Martta oli kuin joku perässä vedettävä — lumireki, mutta hän on katkaiseva jutkon. — Hän huomasi silloin, kuinka yksi tytöistä kurkisti takana toverinsa paperia, ja — hän tohahti hänelle käsittämättömän äkäisesti.

Tyttö oli pitkä huippana, vähän tyhmä, mutta osoitti jo käsittävänsä keimailua poikia kohtaan. — Eljas tajusi äkäisyytensä syyt. — Langat kulkivat tuosta tytöstä Marttaan, koko naisensukuun... Oppilaiden ilmeet osoittivat ärsyttävää huvittuneisuutta. Heidän suupielissään näytti värehtivän joka hetki kuin väkivalloin ulos purkautuva nauru. Eljas ajatteli, että ehkä hänessä on jotakin koomillista. — Hän koetti kaulanauhaansa, tarkasti pukuaan, ettei joku nappi olisi jäänyt auki. — Mutta eihän hänessä ollut mitään vikaa. Varmaan hänen silmänsä näkevät väärin, hän luulee tenavia naurattavan, vaikkei heitä nauratakaan. — Kyllä oli viheliäinen opettajan ura. Aina nähdä edessään samat tyypit vuodesta vuoteen, eikä kuitenkaan milloinkaan saisi tuskastua, aina pitäisi innostusta riittää...

Hän näki millaisiksi muuttuvat nuokin pojat ja tytöt muutaman vuoden kuluttua. Heidän ilmeensä, pukunsa ja tapansa kertoivat asioista kielivästi. Hän näki tytöt kulkemassa kieputtaen ruumistaan aivan kuin heidän elämällään ei olisi muuta tarkoitusta kuin kehittyä miestä varten. Ja nuo pojat, heissä kuvastui jo monissa Miehen heräävät vaistot.

Kun käsiä alkoi nousta yhä tiheämpään ilmoittaen esimerkit suoritetuiksi, katsoi Eljas, kenet valitsisi taululle. Silloin hän näki saman Saara Pöntisen suhahtavan jotakin vierustoverilleen.

— Saara Pöntinen menee taululle.

Tyttö nousi vastustellen, vilkuili ympärilleen ja katsoi — — opettajaa, uskaltaisiko nauraa. Ja sitten hän nauroikin vähän. Mutta Eljakselle ei naurettu nyt.

— Eivätkö ne jalat ala liikkua nopeammin!

Tyttö lehahti punaiseksi, seisoi paikallaan ruumistaan huojuttaen.

— Eikö Pöntinen osaa seistä huojumatta?

Mutta silloin vasta Eljas näki tytön kasvot ja tunsi sanoneensa liikaa. Tyttö lysähti äkkiä istumaan pulpettiinsa hartiat nytkähdellen. — Eljas muisti ajatuksen, miten opettaja murhaa oppilaan — hän tiesi Saara Pöntistä alati painaneensa. — Hän muisti jälleen omaa kouluikäänsä, suhdettaan rehtoriin. Hän oli saanut tuntea aina rehtorin läheisyydessä olevansa kaikista mitättömin — hänessä liekehti yhäkin kuumasti niiden aikojen muistot. — Tytön ilme tuntui sanovan hanelle, että opettaja saa sanoa mitä tahansa — kyllä opettaja tietää, miksi hänen ruumiinsa huojuu. Ja Eljas tunsi, kuinka häneen katsoivat kymmenet vihamieliset silmät. — Toverit eivät juuri pitäneet Saara Pöntisestä, mutta useimmat olivat silti tällä hetkellä hänen puolestaan loukkautuneita. Eljaksen käsi vavahti. Hänen tajunnassaan soti kaksi vastakkaista voimaa, häntä halutti lyödä nyrkkinsä pöytään, mutta sitten hän jo — tunsi, tunsi. — Hän näki äkkiä kokonaan toisella tapaa tytön kasvot — hän ei ymmärtänyt olivatko ne muuttuneet näin nopeasti vai näkikö hän itse harhakuvia. Hänestä tuntui kuin luokassa tapahtuisi jotain ratkaisevaa.

— Onko Saara Pöntinen sairas? — hän kysyi ääni muuttuneena. Silloin alkoi tapahtua lopullinen ihme. Hän toisti osaaottavammin kysymyksensä, äänessään hiljainen anteeksipyyntö.

— En minä sairas ole, mutta — — —. Tytöltä puhkesi itku.

— Istuhan nyt, — sanoi Eljas.

Hän huomioi ihmetellen, kuinka ilma oli muuttunut hänen ympärillään. Hän näki lasten ilmeet herkkinä ja elävinä, silmät suuntautuneina häntä kohti. Hän tunsi luomakunnan herkimpien vaistojen tutkivan itseään.

— Jos Mauno menee taululle — — vai voiko Saara mennä?

Tyttö empi, mutta kuivasi kyynelensä, ja katseessa välkähti ilo. Hän niisti nenänsä ja osasi jo astua melkein huojumatta. — Heillä kaikilla oli hyvä olla.

Eljas istui taaskin ihmeen ympäröimänä. Hän rakasti jälleen työtään. Hänen tajunnassaan alkoi liikkua uusia ajatuksia. Hän erehtyi aina määräämään ja pakottamaan, että niin ja niin pitää olla, ja kuitenkin sai kokea, että se on mahdottomuus, jos muovaaja ei tajua ainesta muovattavassaan. Hänellä niinkuin jokaisella oli taipumus yrittää valmistaa ihmistenaluista standardimassaa.

Hän oli havainnut usein itsensä herkäksi tekemään johtopäätöksiään ihmisistä ja heidän asioistaan. Jo heidän ilmeensä perusteella. — Mutta sellaisiahan

olivat erittäinkin lapset. Nytkin häneen suuntautuivat kymmenet kirkkaat katseet, ja hän tunsi, että hänen olisi ollut paha olla, ellei hänen suhteensa Saaraan olisi korjautunut. — Ehkä hän on taikauskoinen, mutta sittenkin hänestä tuntui, että oppilaat tietävät aina vaistollaan, milloin hänen sisällään elää totinen lämpö, milloin valheliioittelu.

Kun Saara Pöntinen seisoi taulun luona, tunsi Eljas tapaavansa oikeat sanat ja hyvät muodot, tunsi, miten oppilaat alkoivat innostua ja kymmenet silmät kiintyivät häneen. Hän tunsi vastenmielisyytensä Saara Pöntistä kohtaan kääntyneen nöyryyttäväksi sympatiaksi. — Tyttö oli ollut häntä kohtaan enemmän kuin hän kykeni olemaan tyttöä kohtaan. Hän ymmärsi menettelynsä raakalaisen typeryyden, ja hän ajatteli, että jos häntä olisi joku ihminen kohdellut tuolla tavoin, ei hän olisi voinut antaa anteeksi näin helposti.

Eljas käsitti, miten julmaa on elämän kulku. Hän tapasi itsensä painamasta juuri sellaisia, joita olisi pitänyt nostaa, kielsi kaiken lämmön sellaiselta, joka sitä vähimmän sai. Näin hän itse oli välikappaleena painamaan toisia lapsipuoliksi ja syrjäänheitetyiksi, nostamaan toisia, määräämään ja hallitsemaan itsekkäällä voimallaan, jakamaan tuomioitaan. Miten vaikeaa onkaan löytää oikeaa tietä, sitä hän ihmetteli. Hän tajusi puolueellisuutensa. Sellaista, mistä voisi kehittyä kirkkainta kultaa, hän ei näe, vaan repii ja murskaa ja toiset, joita pitäisi ehkä lujastikin lyödä, hän on taipuvainen piloille hemmoittelemaan.. Hän ylistää heidän hyveitään, ymmärtää heidän puutteitaan... Näin hän havaitsi menettelevänsä kaikkien ihmisten kanssa. Hänessä hallitsivat laumavaistot, jotka sietävät vain samankaltaisuuden.

Mutta täällä, näiden lasten keskellä hänen oli taaskin hyvä olla. — Noilla pienillä ei ollut vielä ennakkoluuloja, ei tietoa luokkarajoista, ei ylemmyydestä tai alemmuudesta. Siinä istuivat herrojen lapset, työmiehen ja talonpojan poika, kaikki sekaisin samanvertaisina.... Eljas tunsi kyllä olevansa taipuvainen puoltamaan noita, joilla on nukkavierut takit. Hän oli aina yrittänyt suojella oppilaita siitä — — mädästä, missä he kaikki vanhat kulkevat tuhoaan kohti. Nämä lapset olivat vielä puhtaita ja saastattomia. Hän oli monta kertaa ojentaessaan selittänyt, että vain rehellisyys ja persoonallinen uutteruus määrää heidän arvonsa hänen silmissään. Hän oli nähnyt, miten toisien silmät alkoivat siitä puheesta loistaa, mutta toiset katselivat epäilevinä. — Eljas ymmärsi, kuinka vaikeaa on saada hävitetyksi tuo epäilyksen kiilto. Siinä oli ikäänkuin kerjäävää ja aavistavaa, kuinka hänen rakkautensa riitti vain muutamille. — Hänen lämpönsä riitti vain muutamille, ja kuitenkin hän tiesi, että ilman lämpöä ja osanottoa ihminen katkeroituu ja kuihtuu... Kai siksi hänellekin oli päivien kulku monta kertaa vaikeaa, kun kohtasi vain kylmää, täytyi tuntea kylmien lähellä oma kylmenemisensä.

Hän katsoi lasten kirkkaita silmiä ja ymmärsi, että noiden pienten ystävyys on hänen työlleen yhtä tärkeää kuin ruumiille ruoka ja juoma. Maisteri Virtanen oli kehahtanut opettajienhuoneessa kerran, että hän ei voi ymmärtää opettajia, jotka havittelevat kaikessa oppilaiden suosiota... Helmi Aarnio oli sanonut hänelle silloin, että onhan välttämättömyys opettajan onnistumiselle, että oppilaat pitävät opettajastaan, sekä itsensä opettajan että erityisesti oppilaiden hyvän tähden. Vain työntavassa ja hengessä on ero.. — Hän tunsi rakkauden käskyt... Eljas sai kyllä itsekin kokea, että jos hän kykeni rakkauden voimalla lähestymään toista olentoa, puhkesi tuo sielu silloin hänen edessään kuin kukka uuteen kauneuteen.

Hänellä oli kummallinen hetki. — Maailma säteili monivaloisena. Toisena päivänä tuntuivat kaikki ihmiset uhoavan hyvyyttä ja auttavaisuutta, heidän ajatuksensa tarkoittavan lähimmäistensä parasta, ja hän itse tunsi kaikkia kohtaan kiitollisuutta, jokaiselle hän oli velkaa. Toisena päivänä kaikki kaatui, edessä ja takana oli vain mustaa. Ihmisten silmät kiiluivat epäluuloisina kuin vartoen hetkeä, jolloin voisivat työntää tuhoon... Mikä on ihminen, onko olemassa mitään minää? Hänellä ei ollut siitä aavistusta. Toisena päivänä oli aavistus, oli tieto ja varmuus, toisena päivänä oli jäljellä vain epäilys eilisestä. Kaikki oli vain leikkiä, kuvittelua, että niin on; se vain on varmuus. Jokin uusi kuvittelu, että näin on, on taaskin yhtä hyvin varmuus.

Mutta Eljas tunsi hetki hetkeltä pahan tuulensa häipyvän pois ja tunnin lopulla hänessä aivan tulvi hyvä mieli. — Hän kiersi ympäri luokkaa tarkastellen kunkin oppilaan suorituksia. Jokaiselle, yksin epämiellyttävimmillekin hänellä oli hymy tai jokin rohkaiseva sana. Ja hän sai Saara Pöntiseltä kauniin katseen — hän ihmetteli, miten toisiksi olivat muuttuneet nuo silmät.

Hän on iloinen mennessään opettajasuojaan tunnin jälkeen. Hän tunsi rajattoman hyvyyden kaikkivallan.

Yrjö Koivukari

VÄSYNEEN MIEHEN TUNNUSTUKSIA.

Giovanni Papini on väsynyt. Hän on kulkenut läpi nykyhetken sivistyneen maailman, katsellut kaikkia elämänilmiöitä ja päätynyt toivottomuuteen. Hän on kohdannut lukemattomia ihmisiä, älykkäitä ja tyhmiä, mutta ei yhtään viisasta. Elämänsä lopputulosta, epäilystä, kieltämistä, ihmishalveksuntaa, hän ei tahdo kuitenkaan tunnustaa omakseen, vaan panee alakuloiset ajatuksensa nykyajan ihmisestä ja tämän pyrinnöistä mielipuolen miljonäärin suuhun.* Jossain Etelämeren saarella syntynyt *Gog*, oikealla nimellään Goggins, alkuihmisen ja valkoihoisen poika, on käytännöllisellä älyllään koonnut suuret rikkaudet, joilla hän liike-elämästä luovuttuaan koettaa löytää tyydytystä sammumattomalle uutuudenjanolleen ja voittamattomalle ikävystymiselleen. Runsaat kokemuksensa elämän, tieteen, taiteen eri aloilta on hän itseoppineen naivilla varmuudella merkinnyt päiväkirjaansa, joka on lopulta mielisairaalasta toiseen vaeltavalta onnettomalta joutunut Papinille ja julkisuuteen, toisin sanoen Papinin omien ajatusten ilmaisijaksi.

Gog haluaisi saavuttaa mainetta ja kunniaa. Nykymaailmassa alkaa se kuitenkin olla vaikeata, sillä kaikki huomiota herättävä on jo keksitty. Vaikka Gog tanssisi kolme päivää perätysten, lentäisi kolme viikkoa, naisi satavuotiaan kiinattaren, tuloksena olisi vain hetken kohahdus maailman sanomalehdistössä ja sitten unohdus. Maineen hankkiminen muinaisen Herostratoksen tapaan rikoksella on nykyisin mahdotonta, sillä kukaan ei osaa enää keksiä uutta rikosta. Ja jos viimein onnistuisi saavuttamaan kunniaa, toisi tietysti sekin vain pahaa tullessaan. *Knut Hamsun*, jonka puheille Gog pääsee, koska hän ei ole kerjäläinen, sanomalehtimies, kirjailija, kustantaja, nimikirjoitusten keräilijä eikä runouden ihailija, kertoo hänelle kuuluisuuden kirouksesta. Maine on vankila, joka vie omistajalta vapauden ja ihmisoikeudet, alistaa hänen sielunsa vivisektioon. Ei riitä, että hän on antanut sokeain laumalle valoa, jäisille sydämille hehkua, seisahtuneille aivoille ajatuksia, antanut kappaleen itseään, vertaan, sieluaan, elämäänsä rikastuttaakseen muiden sieluja ja tehdäkseen heidän elämänsä vähemmän murheelliseksi. Ihmiset haluavat saada jotain enemmän, suosituksia, rahaa, puhumattakaan siitä, että he varastavat häneltä aikaa. Jos hän, Hamsun, olisi tuntenut maineen kirouksen, olisi hän tappanut *Georg Brandesin*, joka avasi hänelle maailmankuuluisuuden.

* Giovanni Papini: Gog. Suomentanut A. Carling. 240 s. Werner Söderström Osakeyhtiö 1934.

Teoreettiset laskelmat ihmiskunnan liikalisääntyväisyydestä ja sen estämisestä sotien avulla ovat vieneet Gogin tragikoomilliseen kuvaukseen saaresta, jossa jokaista syntymää tulee kuoleman vastata, jotta ihmisille säilyisi elämisenmahdollisuus. Siksi harjoitetaan saaressa murhaamista, synnyttäviä ja syntyviä vihataan, naimisiin mennään vasta silloin kuin ollaan aivan suunniltaan. Joka vuosi pidetään kokous, jossa määrätään arvalla onnettomat, joiden kolmen päivän sisässä on luovuttava elämästä. Saaressa vallitsee tuska ja vaikerrus, kunnes päivät ovat kuluneet, ja ihmiset voivat elää edelleen rauhassa luottaen siihen, että heille on taas turvattu yksi elinvuosi. Vaikuttava kuva ihmisten lyhytnäköisestä optimismista, joka lykkää kuolemanajatuksen huomiseen.

Gog saa sihteerikseen tohtori Benrubin, joka on viheliäisen näköinen ja muistuttaa lyöntiä pelkäävää koiraa. Mies on tyypillinen kansainvälinen juutalainen, syntynyt Puolassa, opiskellut Riiassa, tullut filosofian tohtoriksi Jenassa ja uusien kielten tohtoriksi Pariisissa, luennoinut sitäpaitsi Barcelonassa ja Zürichissä. Benrub tekee Gogille juutalaista uskontunnustusta.

Kun juutalaiset eivät ole voineet asemansa vuoksi kehittää ruumiillista sankaruutta, ovat he turvautuneet toisiin aseihin, älyyn ja rahaan. Niillä he ovat puolustautuneet vainoojiaan vastaan, vieläpä tulleet maailman valtiaiksi ja siten saaneet tilaisuuden kostaa kristityille. Heidän kostonsa? Juutalaiset ovat järjestelmällisesti kaataneet kristikunnan uskomukset, tuhonneet ihanteet. Kristityistä on tullut taloudellisella alalla heidän orjiaan, henkisellä alalla heidän uhrejaan.

Kansat ovat uskoneet, että uskonto, moraali, politiikka ovat puhtaasti henkisiä asioita — tulee juutalainen *Marx* ja todistaa, että ne ovat yksinomaan talouselämän tuloksia. Normaali-ihminen on aina luullut olevansa siveellinen olento — tulee juutalainen *Freud* ja osoittaa, että korkeimman siveellisen tason saavuttanuttakin ohjaa alatajuinen peto. Neroja on aina totuttu ihailemaan — tulee juutalainen *Lombroso*, ja osoittaa, että he ovat raiteiltaan suistuneita sairaita henkiä. Vuosisadat ovat suitsuttaneet naiselle ja hänen avuilleen kunnioitusta — tulee juutalainen *Weininger*, ja väittää, että nainen on perin alhainen olento. Järkeen ja ymmärrykseen on aina luotettu — tulee juutalainen *Bergson* ja osoittaa, että ihmisen äly ei kykene saamaan totuutta selville. Tiede on pitänyt aikaa ja paikkaa absoluuttisina —

tulee juutalainen *Einstein* ja siirtää nekin relatiivisten käsitteiden piiriin.

Nykyaikaisen tieteen pyrkimystä yksinkertaistaa olevaisuus vitsoo kuvaus Einsteinin luona käynnistä. Monisatavuotisen tieteen tuloksena on hänen mukaansa lopullinen synteesi: jokin liikkuu. — Freud on Gogin mielestä runoilija, joka välttämättömyyden pakosta on joutunut lääkäriksi ja tiedemieheksi ja sentähden soveltaa kirjallisuudesta saamansa vaikutteet ja taiteilijan taipumukset tieteeseen. Psykoanalyysi on Goethe, Heine, Zola ja Mallarmé yhdistyneinä.

Ameriikkalaista pintapuolisuutta edustaa *Henry Ford.* Tämä vie optimistisen liiketeoriansa äärimmäisyyteen, jolloin Ameriikka valmistaa kaikki teollisuustuotteet. Vanhan maailman on tällöin pakko maksaa uniikeilla sivistysaarteilla, joita ei voida Ameriikassakaan tehdasmaisesti valmistaa. Sinne kokoontuva »yleisen sivistyksen retrospektiivinen varasto» tulee edistämään silloin suunnattomasti matkailijaliikennettä!

Nykyaikaisen suurkaupungin hirvittävä autius ja yksinäisyydentunne esiintyy kuvauksessa hyljätystä kaupungista, josta ihmiset ovat kuin joukkolähdön kautta hävinneet. Samoinkuin yksinäinen kulkija saapuessaan kylmänä yönä tähän kummituskaupunkiin värisee kylmästä ja autiudesta, samalla tavoin tuntee suurkaupungin asujain olevansa keskellä kivierämaata ajan ja paikan rajojen ulkopuolella.

Nykyajan arkkitehdit eivät Gogin mielestä kiinnitä mitään huomiota kaupunkien kokonaisvaikutukseen. Kaupunki tulisi rakentaa tuhansista täsmälleen samallaisista taloista, jolloin yleisvaikutus olisi valtava, etenkin kun tähän sisältyisi vielä ylevä tasa-arvoisuuden aate. Jos tällainen kaupunki tuntuisi yksitoikkoiselta, voitaisi rakentaa kirjava kaupunki, jonka rakennukset olisivat kirkkaanvärisiä, rikkaiden talot kullattuja ja hopeoituja. Tai luotaisiin hautausmaakaupunki, jossa asuisi *Hoffmannin* ja *Poen* ihailijoita, jossa krematooriouunia voitaisi käyttää yhteiskeittiönä, jossa kuolleet olisivat muuratuissa seinäkomeroissa, niin että vainajien kunnioitus olisi helpompaa.

Ylpeillään tekniikan loistosta. Mitä se on? Vanha *Edison* tunnustaa pettyneenä tieteen vararikon. Hänen monet keksintönsä eivät ole voineet tehdä ihmisiä yhtään onnellisemmiksi. Keksimättä ovat koneet, jotka vapauttaisivat ihmiskunnan suurimmista vaivoista, naisen synnyttämästä ja miehen — ajattelemasta.

Ajatus voida käyttää yliluonnollisia kykyjä tieteen palveluksessa antaa Gogille tilaisuuden tuoda esiin syvää ihmishalveksuntaansa. Taito lukea kirjekuoren läpi olisi arvokas sensuuriviranomaiselle, taito epäaineellistaa esineet niin että ne voisivat kulkea seinän läpi avaisi uusia mahdollisuuksia varasteollisuudelle, medioiden taito luoda hektoplasmaattisia henkiolentoja voisi kehittää laajan aaveteollisuuden, jolloin sielustakin tulisi vähitellen hyödyllinen kauppatavara maailman markkinoilla.

Spiritistisen medion lupaama taito loihtia esiin kaivatun henkilön utukuva saa Gogin tekemään synkän huomion, että missään maailman kolkassa ei ole sitä miestä tai naista, jonka hän haluaisi toistamiseen tavata. Sama ihmishalveksunta leimaa ehdotusta aina tilaisuuden mukaan valittavan naamion käyttämisestä. Kihlauksia varten voisi ottaa kasvoilleen ilonaamion, vierailuja varten hymynaamion, valittelukäyntejä varten surunaamion. Tällöin ei kenenkään tarvitsisi teeskennellä, ei pitää kasvoja, jotka ovat nöyryytys itselle ja kiusa muille.

Gogin mielestä elämme *paidokratian,* lapsivallan aikaa. Alaikäiset johtavat nykyistä kulttuurielämää. Kirjallisuus, taide, huvittelu todistavat sitä. Eivät yksin expressionismi ja dada ole palaamista lasten mielikuvitus- ja taitomaailmaan, romaanin, kirjallisuuden myöhäissyntyisen lapsen, saavuttama ylivalta johtuu yksinomaan ihmisten halusta kuulla kertomuksia. Nykyajan maalaustaide, mitä se on muuta kuin värien lapsellista sotkemista toisiinsa, piirustustaitoa omaavat nykyajan taiteilijat juuri yhtä paljon kuin lapset. Elokuva oli aikaisemmin lasten huvitusta, nyt se syrjäyttää vähitellen teatterin, joka vaatii katsojalta aktiivista henkistä ponnistusta. — Urheiluvimma, ennätysten tavoittelu ovat palaamista lapsen kehitysasteelle. Nykyaikainen ajattelu hylkää kriitillisen järjen ja turvautuu lapsille ominaisiin kykyihin, tunteeseen, näkemykseen, vaistoon.

Lenin on esiintyessään hyväntekijänä Venäjällä toteuttanut sitä ajatusta, että vangin elämä on keskitason ihmiselle onnellisinta. Vankia ei paina vastuu, toisaalta ei hänellä ole tilaisuutta tehdä pahaa, niin että hän elää täydellisessä viattomuuden tilassa. Yksilön, kreikkalaisten tyhjäntoimittajien ja germaanilaisten haaveilijoiden keksinnön, on hävittävä.

Historiantutkimus aloitetaan Gogin mielestä aivan väärin vanhimmista ajoista ja päädytään nykyaikaan, kun pitäisi olla — päinvastoin. Vain nykyhetken avulla voimme selvittää menneisyyttä. Vasta sellaiselle, joka tuntee ristiretket, voi selvitä tavaton merkitys, mikä Jerusalemin joutumisella vääräuskoisten käsiin v. 637 oli. Gog ilmoittaa, että hänen oma historiansa alkaa vuodesta 1919, *Versailles*in rauhasta, ja päättyy ensimmäisen Mooseksenkirjan luo-

KARHUKEIHÄIDEN VIIMEINEN SUURI TAISTELU

»Pohjois-Karjala vaalii muistojaan», on usein lehdissä esitetty sanoin ja kuvin. Onhan pystytetty muistomerkkejä Pälkjärven, Kiteen, Tohmajärven, Joensuun, Vornan taistelupaikoille. Nämä ovat kaikki ylväitä muistoja syrjäisen maakunnan talonpoikaissankareille.

On kuitenkin jäänyt unohduksiin kaksi taistelupaikkaa: Öllölä ja Oskola. Lienee paikallaan palauttaa mieliin tapaukset niiden yhteydessä. Varsinkin kun itse paikkakunniltakin alkavat vanhat muistitiedot tapauksista hävitä.

Varmasti tiedetään näistä tapahtumista ja sen ajan oloista seuraavaa:

Silloin oli — hattujen sodan aikana — Kymenkartanon ja Savonlinnanläänin maaherrana tulinen hattu K. J. Stiernstedt, ja kun hänellä ei ollut sotaväkeä, puolusti hän lääniään talonpoikien avulla — ja menestyksellisesti. Aluksi hän antoi talonpojille päälliköiksi upseereja. Silloin vallassaoleva »myssy»-puolue löi kokonaan laimin Ruotsi-Suomi valtakunnan puolustamisen, joten maamme jätettiin vaille kaikkea turvaa valtiovallan puolelta. — »Myssyt» olivat lähinnä verrattavissa nykyajan »kulttuuriliberaaleihin» ja »pacifisteihin».

Sattui kerran, että Kiteen pappilaan oli »linnoittautunut» useita satoja talonpoikia, päällikköinään luutnantti Bergman ja vänrikki Knorring. Kun Sortavalasta saapui huomattava joukko ryssiä, jotka piirittivät »talonpoikaisarmeijan», halusivat nämä heti käydä taisteluun, sillä arveltiin Sortavalasta myöhemmin saapuvan lisää venäläisiä. Herrat upseerit ryyppäilivät ja herkuttelivat pappilassa, eivätkä sallineet käydä taisteluun. — Kävi kuten oli otaksuttu. Seuraavana päivänä oli ryssiä moninkertaisesti edellisestä. Lisäksi nämä »linnoittautuivat» ympäri pappilaa ja pieni talonpoikaisjoukko oli auttamattomasti loukossa. Nyt upseerit antautuivat häpeällisesti ryssien ehdoilla. He itse pääsivät pälkähästä ilman muuta, ryssät sallivat heidän mennä, mutta suurin osa talonpojista sai surmansa — osan päästessä pakenemaan. Tämän jälkeen eivät talonpojat huolineet upseereja johtajikseen, vaan valitsivat päälliköt keskuudestaan. Niiksi tulivat Sallinen, Roivas, Haapalainen ja Pielisjärvellä Feodor Tiittanen. Viimemainittu, joka oli kreikkalaiskatolinen ja kunnostautui erinomaisesti, on todistuksena siitä, etteivät nämä »sodat» olleet »uskonsotia», vaan »valtiollisia». Valtakunnanraja oli nykyinen Viipurin ja Kuopion läänin raja ja sen kahden puolen käytiin sotaa — usein tehtiin vain ryöstö- ja hävitysretkiä, joihin ei enempää ryssillä kuin ruotseillakaan ollut osaa. Oli tullut vain tavaksi tapella ja ryöstää ja taas kostaa — puolin ja toisin.

Sallisen kuuluisin urotyö oli Öllölän Poukkurinteen tappelu 4 p:nä huhtikuuta 1742. Kansan muistissa Roivaan maine voittaa Sallisenkin. Häneen ja miehiinsä eivät muka luoditkaan pystyneet. Molemmat, Mikko Sallinen ja apulaisensa Lauri Roivas, ottivat ensin ryssät vastaan Kiihtelysvaaran Oskolassa 3 p. huhtik. 1742 ja kun ryssät, hävittyään taistelun, läksivät, Korpiselän puolitse kiertäen, Ilomantsiin, olivat he jo taas seuraavana päivänä talonpoikineen vastassa Öllölässä. Talonpoikia lienee heillä ollut taistelussa n. 2—300. Ryssät saapuivat Ilomantsiin menevää talvitietä Öllölän järven jäälle. Heitä oli 7 komppaniaa jalkaväkeä ja kolmisensataa suksimiestä. Talonpojat asettuivat järvelle viettävälle rinteelle asemiin. Tuhoisalla kuulasateella he torjuivat aluksi ryssien hyökkäykset, mutta sitten heiltä loppuivat ampumavarat. Kun viholliset tämän käsittivät tekivät he rajuimman hyökkäyksensä mäelle saakka. — Talonpojilla oli siihen aikaan suksisauvojen sijasta, Karjalassa, yksi keihässauva. Näillä keihäillä käännytettiin ryssät verissäpäin takaisin. Tämä oli karhukeihäiden tulikoe! Ja ne kestivät!

Kerrotaan Roivaan olleen niin mahtavan taikurin, että oli taikonut ryssien kiväärit laukeamattomiksi. Siksi muka olivat ryssät aluksi avuttomia, mutta heidänkin päällikkönsä oli taikoja. Hänen ratsastettuaan sotaväkensä ympäri, pääsivät heidän pyssynsä lumouksesta ja alkoivat laukeilla.

Vähemmän mystiikkaan taipuvaiset vanhat miehet arvelevat, että kun oli kostea sää, kostui ruuti venäläisten kiväärien sankoissa jo matkalla. Kun heidän päällikkönsä käsitti tämän, ratsasti hän ympäri joukkonsa ja käski muuttamaan uuden ruudin.

Taistelun tuoksinassa oli eräs talonpoika, tapettuaan venäläisen päällikön, hypännyt tämän ratsun selkään. Vauhko hevonen vei venäläisten peräytyessä tottumattoman ratsastajan heidän mukaansa. Vaivoin pelastui mies vangiksi joutumasta. Kerrotaan venäläisten aikoneen saartaa tuon pienen talonpoikaisjoukon, mutta suksimiehet olivat kieltäytyneet kiertämästä sen taakse, kun pelkäsivät suomalaisten taikuripäällikön tuhoavan kiertäjät.

(Jatk. siv. 88).

---

miskertomukseen, jolloin maa oli autio ja tyhjä ja pimeys oli syvyyden päällä. »Niinkuin näette, alku ja loppu kohtaavat toisensa täydelleen, ne yhtyvät ja sulavat toisiinsa. Tyhjyys ja pimeys alussa, tyhjyys ja pimeys lopussa. Historian suuri kehä menee umpeen.» — Satiiria, joka muistuttaa Koskenniemen runoa Versaillesin rauhasta.

*

Synkkä on Gog-Papinin kuva nykyhetkestä ja siinä elävästä ihmisestä. Yksityiskohdissa voimme monta kertaa olla hänen kanssaan samaa mieltä. Monessa suhteessa hän muistuttaa *Bernard Shaw'ta*, mutta pohjalla on englantilaisen ja italialaisen elämänkäsityksissä ääretön ero. Englantilaisen kritiikki kohdistuu oleviin oloihin, pohjalla on siinä luja luottamus ihmisjärkeen, ihmiselämän tarkoitukseen. Tämä puuttuu Gogina esiintyvältä Papinilta kokonaan. Hän ei näe pintailmiöitä syvemmälle, siihen, mikä on pysyvää ja varmaa. Ja ennenkaikkea, hän ei usko eetillisyyden voimaan ohjata ihmissielua, hän ei usko edes eetillisyyden olemassaoloon. Tällainen elämänfilosofia saattoi *Anatole Francen* aikana löytää vastakaikua, nykyään tuntuu se yhtä näivettyneeltä ja haudantakaiselta kuin esi-isien vahakokoelma Gogin kuvaaman herttua Hermosilla de Salvatierran nekropolissa.

Eino Mikkola.

TEATTERI

– Kirsti Fleming –!

välähti mielessäni, kun *Hilda Pihlajamäki* komeana, hallitsevana ja rakastettavana asteli avaran huoneen poikki luokseni. Hän kantoi päänsä pystyssä, ja hänen mustassa puvussaan oli ylpeyttä ja hillittyä ylhäisyyttä. Mikä loistava Kirsti Fleming, hallitsijatar viimeiseen asti! Ja miten n u o r i ja tulisieluinen ihminen vuosistaan huolimatta! Taiteilijatar sormenpäitään myöten, vannoutunut papitar totisessa työssä.

Me istuimme toisiamme vastapäätä ja puhelimme. Katseeni kiintyi usein *Hilda Pihlajamäen* käsiin. Ne olivat ilmeikkäät ja ihmeelliset; ne s ä e s t i v ä t sanoja joustavasti, selventävästi ja voimakkaasti.

— Monimutkaisimmat, vaikeimmat luonteet ovat hauskimpia tulkita. On jotakin urheilun jännittävyyttä etsiä ja löytää yhä uusia piirteitä ja välähdyksiä, tunkea psykologian syvyyksiin. Esitettävässä henkilössä on v ä l t t ä m ä t t ö m ä s t i nähtävä — KEHITYS — älyllinen ja kärsimysten sekä kokemusten kautta ilmenevä. Esimerkiksi Kirsti Fleming: loistelias, ylpeä, voimakkaat tunteet ja intohimot, uudenaikainen, vapautta rakastava, soti ympäristön käsityksiä vastaan. Psykologinen kehitys on luonnollinen: tuollaisena hänestä täytyi tulla synkkä ja murtua lopuksi — loisteliaisuus kaatoi hänet.

— Tehän tunsitte Ida Aalbergin?

— Vain hiukan. Hänen antautumiskykynsä oli suurenmoinen ja hänellä oli taitava johtaja. (*Hilda Pihlajamäki* sanoi paljon muuta, mutta sitä minulla ei ole lupa kertoa.)

— Entä Elli Tompuri, jonka ympärillä aina riehuu taistelu?

— Hänellä on ääretön työkyky ja tahdonlujuus. Varsinkin moderneja ja turmeltuneita naisosia hän esittää hyvin.

— Mitä odotatte tulevaisuuden teatterilta?

Hilda Pihlajamäki katsoi minuun kauan puhumatta, huokasi syvään ja sanoi kiivaasti:

— Siihen minä vastaan yhdellä ainoalla sanalla ja se on — t o t u u t t a ! Taide on kertakaikkiaan riippuvainen s i e l u l l i s i s t a kyvyistä, ulkonainen ei määrää. Ei kauneus, nuoruus, sanomalehtien tuki. Taide perustuu sisäiseen, psykologiseen Nuoren on mahdotonta esittää paljon kärsinyttä, paljon rakastanutta, paljon taistellutta ja paljon anteeksiantanutta... Jokin kriisi teatterissa t u l e e — ennemmin tai myöhemmin.

— Mitä sanotte noista paljon puhutuista teatteri-intriigeistä?

— Koko maailma on mahdoton nykyään! En sano mitään.

— Voi niin, minä tiedän —! Millainen oikean ohjaajan mielestänne tulee olla?

— Tärkeintä, kaikkein tärkeintä on, että hän tuntee henkilökuntansa, että hän rakastaa taidetta ja kutakin näyttelijää erikseen, puolueettomasti, että hän ymmärtää jokaisen heistä olevan kokonaisen maailman — mahdollisuuksineen! Hänen on annettava jokaisen y r i t t ä ä. Yleisö tuomitkoon sitten. Näyttelijälle on katkeraa, jos hän ei saa osia, joita tuntee voivansa esittää hyvin. Hän on orja. Hänet voidaan nostaa tai laskea. Juuri tämä tekee ohjaajan, johtajan, työn velvoittavaksi. Hänen on valta. Hänen kädessään on näyttelijäin kohtalo. Hänen täytyy olla epäitsekäs, puolueeton, psykologi. Hän ei e n n a k o l t a saa määrätä jonkun näyttelijän kohottamista tai alas painamista.

Minulla olisi teille vielä tuhat kysymystä, mutta tiedän, ettette puhu, vaikka teillä olisi varmasti kaksituhatta vastausta.

— Niin, minä tahdon olla hiljaa, syrjässä. En halua olla maailmanparantaja.

Eräs seinällä oleva maalaus esitti *Hilda Pihlajamäkeä* Maria Stuartina. Vaikuttava, majesteetillinen! Katseeni keksi akkunakomeron sohvalla punahameisen, suurikokoisen nuken.

— Teatterista erottuani esitettiin

Hilda Pihlajamäki.

TULEVAISUUDEN TYÖVÄENTEATTERI.

Vähäistä hahmoittelua.

On väitetty, varsinkin valtion apurahojen jaon yhteydessä, n.s. työväen teatterilaitoksen olevan puhtaan taidelaitoksen ilman mitään »luokkatarkoitusperiä». On myönnettävä, että maamme lukuisat työväenteatterit ovat tarjonneet yleisölleen parhaasta päästä normaalia, hyväksyttävää ohjelmistoa, mikä tietysti on ollut parhaana tukena edellä mainitulle väitteelle. Ei kuitenkaan tarvitse tarkastella moniakaan sosialistisia aikakausjulkaisuja tms., kun jo käy selville nykyisen työväen teatterilaitoksen oikea luonne ja väri. Puhumattakaan viime aikoina Suomen Sosialidemokraatissa, Tulenkantajissa, Soihdussa jne. olleista aitoa marksilaista luokkataisteluhenkeä uhkuvista taidekirjoitelmista, joissa työväenteattereitakin vaaditaan yhtymään yhä avoimemmin »sosialistiseen rintamaan», voidaan työväenteatterin sosialistisuusvaatimus tavata monia vuosia varhaisemmistakin julkaisuista, mitä osoittaa mm. seuraava »Työväen Näyttämötaide»-lehdestä (N:o 5, 1925) tapaamani kappale: »Työväen näyttämöt ovat välineitä lukuisien muitten lisäksi, joilla kasvatetaan työväenluokka itsenäiseksi, sivistyneeksi ja luokkatietoiseksi luokaksi sosialistisessa maailmankatsomuksessa . . .» Parempaa todistusta nykyisen työväen teatterilaitoksen aitomarksilaisuudesta ei kaivattane. Silmäys eri työväenteatterien johtokuntien nimilistaan on omiaan osoittamaan, että marksilainen puolue pitää hyvää huolta siitä, että »luokkaperiaatteen» toteuttamista myöskin teattereissa tarkoin ja taatuin voimin käytännössäkin valvotaan.

Jos työväen teatterilaitoksen tarkoituksena olisi — kuten luonnollisesti tulisi olla — yksinomaan ja tervein periaattein toteuttaen työväestön sivistysnälän tyydyttäminen, ei siitä luonnollisestikaan olisi muuta kuin hyvää sanottavana. Mutta kun, niinkuin edellä on osoitettu, työväen teatterilaitos järjestelmällisesti pyrkii kohti puhtaasti marksilaista, yhteiskunnanvastaista teatteria, on ajoissa asetettava esteet tuolle epäterveelle kehitykselle ja luotava mahdollisuudet uudelle, terveelle suuntaukselle.

Ensimmäisenä ja tärkeimpänä askeleena tällä tiellä on oleva järjettömän kaksiteatterisuussysteemin hävittäminen. Meillä ei ole varaa ylläpitää kahta eri teitä kulkevaa teatterilaitosta. Ilman että meitä voidaan syyttää sen paremmin ns. porvarillisen kuin ns. työväen teatterilaitoksenkaan vahingoittamisesta, tulemme joka hetki toimimaan — niin paradoksaaliselta kuin tämä saattaakin kuulostaa — sekä molempia vastaan että kummankin puolesta. — Se uusi elämänsyke, joka virtailee tällä hetkellä kaikkialla maailmassa, vaatii taiteen, niinkuin yhteiskuntaelämänkin alalla yhteisön puolesta taistelemista. Tämän uuden, myönteisen elämän- ja maailmankatsomuksen edustajien ensimmäisiä tehtäviä ja velvollisuuksia on oleva yhdistää mm. rikkonainen teatterilaitos ehyeksi kokonaisuudeksi, oman eetillisesti puhtaan sankari-ihanteensa lunastajaksi. Niitä keinoja, joiden avulla tämä eheyttäminen tulee tapahtumaan, on ennenaikaista vielä nyt ryhtyä lopullisesti määrittelemään. — Sen sijaan on paikallaan muutamin sanoin hahmoitella tulevaisuuden teatterin ja lähinnä tulevaisuuden työväenteatterin, jonka on oltava vain eräs kulmakivi uudessa Thaleian temppelissä, sisäinen olemus ja ulkonaiset muodot.

Tulevaisuuden työväenteatterin tehtävänä ei ole yksilöitten kasvattaminen »luokkatietoisiksi sosialistisessa maailmankatsomuksessa», vaan heidän kasvattamisensa sisäisesti puhtaiksi, kaikkensa yhteisön parhaaksi uhraaviksi kansalaisiksi. Tämän vuoksi tulevaisuuden työväenteatterin on kyettävä luomaan näyttämön ja katsomon välille kokonaan nykyisestä poikkeava, uudenlainen ilmakehä. Kaikki väärä kansainvälisyys on pannaanjulistettava. Kansallinen sankaridraama on elävä suuret voittonsa juuri työväenteatterin palkeilla. Teatterilla on ensisijaiset mahdollisuudet vallata yleisönsä kokonaan ja täydellisesti. Sen vuoksi juuri suurten kansallisten sankarihahmojen on saatava vaikuttaa esikuvallisina toisten palvelemisen tahdossa, itsensä voittamisessa ja uhraamisessa, hedelmällisessä mart-

(Jatk. siv. 83).

---

kiertueellani »Kuka on korkein?» Nukke on peräisin niiltä ajoilta. Kappaleen nainen on ylpeä, kärsimysten kouluuttama. Nukke on hänen lapsuuden ystävänsä, myöhemmin hänen ainoa seuralaisensa. Nainen kuolee Pariisin laitakaupungissa kadulle nukke sylissään . . .

Kun minä riensin portaita alas kadulle, oli käsilaukussani pari kuvaa *Hilda Pihlajamäestä:* Maria Stuart ja Kirsti Fleming. Ja taiteilijatar oli niihin kirjoittanut: »— — pienen iltahetken muistoksi — —» Minulle tuo iltahetki ei ole pieni, vaan suuri! Mutta miksi? se on salaisuus ja aarre. Ehkä tulee aika, jolloin salaisuuksia ei tarvita, aarteet kaivetaan esille ja sähkö saa purkautua. *Regina Vilkuna.*

„Veljesten“ filmaus.

Allekirjoittanut, jonka »kärpäsiin» kuuluu ex libris-merkkien kokoileminen, eksyi näissä puuhissa tämän lehden toimitussihteerin viihtyisään kotiin.

Jouduimme siellä keskustelun kuluessa koskettelemaan »Seitsemän veljeksen» filmausmahdollisuuksia, joista taiteilija Kalle Kaarna on tämän lehden palstoilla esittänyt muutamia ajatuksia.

Kun minua samalla pyydettiin selostamaan kantaani asiassa »Pohjatuulen» lukijoille, saan tässä muutamalla rivillä esittää niitä näkökohtia, joita mielestäni on otettava huomioon näin suurta ja meille rakasta, etten sanoisi pyhää, teosta valkokankaalle siirrettäessä.

Olen itse vuodesta 1906 joutunut esittämään näyttämöllä niin Jukolan Juhania kuin »Nummisuutarien» Eskoa, joten rohkenen väittää hiukan tuntevani Kiven henkeä. Olen myöskin filmidraaman alalla uranuurtaja maassamme, joten ei sekään puoli asiasta ole minulle vieras.

Ajatus »Seitsemän veljeksen» siirtämisestä valkokankaalle ei suinkaan ole mikään uusi. Kun me Erkki Karun kanssa perustimme Suomi-Filmin, häämöitti tämä ajatus jo näköpiirissä ja vuonna 1922 ostimmekin filmausoikeuden Aleksis Kiven teoksiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralta.

Saatuani »Kihlauksen» filmatuksi joutui tehtäväkseni valmistaa käsikirjoitus »Seitsemää veljestä» varten ja laadinkin niitä kokonaista kolme eri luonnosta, mutta — ja siinä se »mutta» onkin, liian suuri kunnioitus Kiven kuolematonta teosta kohtaan pidätti minua ryhtymästä sen filmaukseen — onneksi.

Nyt, kun äänifilmi on tullut käytäntöön, on myöskin »Seitsemän veljeksen» elokuvaaminen suuremmassa määrässä mahdollinen kuin ennen.

Veljesten eri luonteet saadaan paremmin esiin äänifilmissä kuin mykän kuvan aikana ja kokonaisuutta on tukemassa Kiven omalaatuisen kaunis kieli.

Me emme kuitenkaan ole elokuvateknillisesti vielä sillä tasolla, että voisimme ajatella tällaisen kansallisen suurteoksen kuvaamista. Eihän meillä koko maassa ole edes yhtä ensiluokkaista kameraa, jolla työ suoritettaisiin, ja ne äänilaitteet, joista täällä on ääntä pidetty, eivät ole vielä näyttäneet mihin ne kelpaavat. Meillä ei teknillinen henkilökunta, miesten alituisen vaihtelun vuoksi, ole sillä tasolla, että sellaista suurfilmiä voitaisiin saada aikaan ja pelkästään sen vuoksi, että jokin yhtiö saisi lyödä rahaa kotimaisuuden nimellä, *ei* »Seitsemää veljestä» *saa* uhrata.

Suomi-Filmi, joka uudelleen on vasta-alkajain käsissä, mikäli on kysymys elokuvadraaman valmistamisesta, on juhlallisesti kuuluttanut päivälehdissä valmistavansa »Seitsemän veljestä» ensi lokakuun 10 p:ksi.

Se, joka hiukankin on perillä siitä mitä filmaus oikein on ja mitä se vaatii, ymmärtää hyvin, että tämähän on sula mahdottomuus. Onhan asia niin, että huomioonottaen käsikirjoituksen valmistuksen ja ennakkotyöt on, kuten eräs filmimies onkin huomauttanut, käytettävä aikaa parisen vuotta, joskin voin yhtyä herra Kaarnaan siinä, että lopullinen suoritus on mahdollinen suorittaa puolessa vuodessa, riippuen kuitenkin luonnon suhteista.

Herra Kaarna huomauttaa kirjoituksessaan, että »Seitsemän veljeksen» filmaus on ennenkaikkea ohjaajakysymys, perustellen kantaansa mielestäni täysin pätevillä syillä.

Aivan oikein. Ohjaajakysymys se ennen muuta onkin. Yhdyn siihen täydellisesti, sillä vaikka meillä teknilliset laitteet olisivat paremmat kuin mitä ne ovat, on ohjaaja tässä tapauksessa (kuten filmissä yleensä) a ja o.

Mutta — »missä on se mies»? Minä en puolestani tunne enkä tiedä ainoatakaan. Sentähden odottakaamme, kunnes sellainen ilmestyy. Odottakaamme, kunnes joku työllään näyttää olevansa kypsynyt tällaista tehtävää varten.

Siihen asti — sormet pois!

On sanottu, että onhan meillä näyttelijöitä. Onpa kyllä. Mutta se on vain osaksi totta, sillä ne näyttelijät, jotka omaavat vaadittavan taiteellisuuden ja teknillisen pätevyyden veljesten tehtäviin, ovat filmiä varten iältään jo liian vanhoja, vaikka puhenäyttämöllä vielä menevät täydestä, sillä filmihän asettaa esittäjälleen paljon ankarammat vaatimukset syystä, että siinä ulkonaiset seikat on otettava tarkemmin huomioon kuin näyttämöllä.

En tahdo tällä kuitenkaan sanoa, että tämä vaikeus olisi sellainen, ettei sitä voitettaisi, mutta nuorempaa näyttelijäpolvea käytettäessä joutuu ohjaaja koville, sillä hänen on myöskin itse osattava tehdä se mitä hän toisilta vaatii, hänen täytyy huomioida ja oikaista puheteknillisiä puutteellisuuksia, analysoida luonteita, ohjata yksityiskohtaisemmin liikuntaa y.m. Nämä kaikki ovat asioita, joista kypsynyt

taiteilija itse on selvillä, mutta joissa nuorempi kaipaa tukea ja valvontaa.

Ohjaajan on itse oltava sellaisen henkilön, joka omaa nämä taidot, sillä eihän voi vaatia, että joku neuvoo toiselle sellaista mitä ei itse osaa, niinkuin, sen pahempi, usein on laita. Lisäksi vaaditaan häneltä eläytymistä Kiven henkeen ja suomalaiseen kansanluonteeseen, sillä ellei näitä kyetä saamaan esiin, on kaikki työ ollut turhaa.

Käsikirjoituksen laatiminen on asia, joka vaatii poikkeuksellista huomiota osakseen, sillä onhan meidän vaikeata sulattaa sitä, että veljesten elämän vaiheet ja kehitys sovellutettaisiin filmiin, jonka toiminta-aika rajoittuu alle kahden tunnin. Sarjafilmiä ei voida ajatella, koska se keskeyttäisi filmin yhtenäisyyden ja olisi muutenkin käytännöllisistäsyistä hankala.

Ehdottaisin, että joku Kivi-tuntijoistamme ottaisi tehtäväkseen laatia alustavan luonnoksen käsikirjoitusta varten, joka sitten filmitekniikkaa ymmärtävien miesten avulla muokattaisiin edelleen sellaiseksi, että sitä voitaisiin käyttää tarkoitukseen. Luulisin, että näin menetellen joutuisivat kaikki näkökohdat huomioonotetuiksi.

Meillä onkin yleisenä heikkoutena aina ollut käsikirjoitus. Eihän taloakaan voi rakentaa, ellei kivijalka ole kelvollinen. Samoin on kaikki filmaus ontuvaa niin kauan kuin käsikirjoitus on heikko. Tähän puoleen pitäisi kiinnittää paljon enemmän huomiota kuin yleensä tehdään.

Olen aina toivonut näkeväni sen päivän, jolloin »veljesten» elämänvaiheet vierivät silmäimme ohitse valkokankaalla. Mutta huolehtikaamme siitä, että tämä päivä on ilon päivä kaikille, eikä karvaan pettymyksen.

Teuvo Puro.

(Jatk. siv. 81).

tyyriudessa ja positiivisessa työssä yhteisön hyväksi. — Tulevaisuuden työväenteatterin sisäinen olemus on imevä koko voimansa vain kansallisesta maaperästä, jolloin se vasta juuri koko olemuksensa tähden kykenee suureen kasvattajan tehtäväänsä, kykenee toimimaan moraalia luovana ja uudistavana kulttuuritekijänä.

Tulevaisuuden työväenteatterin ulkonaisten järjesteellisten muotojen on taivuttava vain palvelemaan henkiseltä olemukseltaan uudistunutta teatteria ja draamaa, muuta siltä ei toistaiseksi voi vaatia. Luonnollisestikin luja organisatio on oleva kaiken perusta, ilman sitä ei synny pysyviä tuloksia. Olkoonpa tulevaisuuden työväenteatterin ulkonaisena muotona maakuntateatteri, paikallinen kansanteatteri tms., joka tapauksessa se on alistettava lujan keskuselimen alaiseksi. Maassamme on jo kyllin kauan eletty »eriseuralaisina» myös teatterialalla, on jo aika päästä keskitykseen ja lujaan järjestelmällisyyteen.

Meikäläisen työväestön ydinosa on tervettä ja elinkelpoista. Kun sen keskuudessa parhaillaan puhaltavat uudet, raittiit tuulet, on aika myös puhaltaa Thaleian merkkitorveen. Meidän on vallattava myös teatterialalla työväki omaksemme, meidän on tartuttava sitä käsiin ja johdettava se uusille valtateille. Tämä hetki on työväkeä lähellä olevien teattereitten hetki! Varokoot ne hukkaamasta etsikkoaikaansa! Murroskaudet ovat teatterin aikakausia, niistä syntyy uusi kukoistus. Tämä hetki vaatii kansallista, tervettä suuntausta myös niin esittävältä kuin kirjoittavaltakin teatterilta. Mutta ennen kaikkea se vaatii taistelua, sillä vain taistelevana, uusia arvoja luovana, sankariutta luovana ja lunastavana voi teatteri — niin myös työväenteatteri — nousta voittavaksi teatteriksi.

O. Ruusuvuori.

Onko melodraama tuomittu kuolemaan?

Runoilija kysyy — muusikko vastaa.

Kuollut taidemuoto! Siinä tuomio, joka varsin usein ja varsin jyrkkänä langetetaan niissä taiteilijapiireissä, jotka pyrkivät joko ulkonaisiin eleisiin tai — irti niistä. Onko joku taidemuoto kuollut tai jäänyt kehityksessään puolitiehen, siitä pitäköön kukin yksilö oman mielipiteensä. Omasta puolestani pyytäisin vaatimattomasti saada olla jälkimmäisen olettamuksen kannalla.

Melodraama on yksi niistä taidemuodoista, jotka mielestäni on tarpeettomasti »vanhentuneina» tai »kuolleina» syrjäytetty. Lienee kyllä niin, että se viimeiseen kehitysvaiheeseensa ehdittyään muodostui luonteeltaan parodiseksi ja että siihen seikkaan olivat syypäät niin sydet kuin sepätkin: runoilijat, säveltäjät ja lausujat. Toisin sanoen: runoilija loi runonsa sävellettäväksi, säveltäjä musiikkinsa runoa tyrannisoivaksi ja lausuja esityksensä (yleisimmissä tapauksissa) piinalliseksi orjantyöksi, joka tappoi taidenautinnon niin musiikin kuin runonkin ystävältä. Säestäjän osa asiassa oli yhtä mekaaninen kuin lausujankin.

Olisiko »lainvastaista» tai muuten mahdotonta luoda melodraamaa niin, että säveltäjä ja runoilija saisivat toimia *täysin itsenäisesti*, toistensa *rytmeistä* orjallisesti riippumatta? Mielestäni melodraaman parodinen luonne silloin yhdellä iskulla pyyhkäistäisiin pois ja musiikki kaikuna elävöittäisi runon tunnelmaa, sellaisena kuin se säveltäjään on tehonnut. Luonnollisesti säveltäjän tässä tapauksessa on alistuttava etupäässä »elämään varjossa», mutta säkeistöjen väliset tau'ot jäävät hänen persoonallisen panoksensa esiintymishetkiksi, joitten merkitys on mitä suurin niin runoilijalle kuin hänelle itselleenkin.

Tämä kirjoitus ei pyri täyttämään millään tavoin korkeasti esteettisiä mittoja, enempää kuin kirjoittajakaan olemaan musiikkimies. Mikäli kouraantuntuvampia perusteluja kaivataan, otettakoon ne vastaan niin musikaalisessa kuin »keskuslyyrillisessäkin» mielessä maallikon näkökulmasta nähtyinä.

On olemassa suuri joukko taiteen ystäviä, joille ooppera on vieraampi kuin puhenäyttämö, mutta joita puhdas näytelmämusiikki lämmittää. Lienee väärin syrjäyttää sitä joukkoa kokonaisuudessaan »ymmärtäjien» piiristä, ja yhtä väärin lienee syytä soimata heitä sovinnaisuudestakin. Tämä harrastajapiiri varmaankin ottaa avoimesti vastaan ylösnousseen melodraaman, seikka, joka ei ollenkaan ole merkityksetön, kun taiteen ja yleisön lähentäminen on kysymyksessä.

Mutta, niinkuin mainittu, ylläolevan ei lainkaan ole määrä olla viimeinen, painava sana. Olisin iloinen, jos saisin tietää, mitä sanovat musiikkimiehet ja mitä runoilijat.

Siis: Onko melodraama tuomittu kuolemaan? Voidaanko luoda *suomalainen*, uusi melodraama ja miten?

Heikki Asunta.

Melodraama on taidemuoto, jolla olisi mitä laajin käytäntö juhlatilaisuuksien ja iltamien ohjelmissa, jos melodraamakirjallisuutta olisi olemassa edes sen verran, että voitaisiin löytää suunnilleenkin tilaisuuteen sopiva kappale. Mutta sitä ei käytännöllisesti katsoen ole olemassa. Musiikkikaupoista saa valittavakseen vain pari kolme »liikarasitettua» kappaletta, jotka suinkaan eivät aina sovi mihin tilaisuuteen tahansa. Säveltäjällä ei tosiaankaan pitäisi olla mitään syytä jättää käyttämättä tätä taidemuotoa.

Kun nyt melodraama herätetään kuolleista, on sitä ruvettava kehittämään oikealla pohjalla. Lähtöpisteeksi on otettava lausujan vapaus ja malliksi Melartinin »Maria». Siitä ei saa yrittää tehdä mitään vokaaliteosta — ei mitään teennäistä ja luonnotonta recitatiivia, sillä onhan lausunta lausuntaa eikä laulua. Säveltäjän on vain luotava tunnelma, joka tehostaa runon sisintä sisältöä. Runosta on tehtävä sen luonnollisten aikamittojen mukainen sävelmaalaus — saksalaiset kutsuvat sitä sanalla »Untermalung». Lausujan on vain noudatettava taukotahtien määräämiä aika-arvoja. Siinä onkin ainoa rajoitus lausujaan nähden. Kaikessa muussa säestää häntä musiikki, kuten solistia missä konsertissa tahansa — aina hänen temperamenttinsa mukaan.

Mitä muuten melodraamamusiikkiin tulee, olisi se sävellettävä salonkiorkesterille sellaisena sovituksena, että sitä samoista nuoteista voisi soittaa minkälainen pienempikin orkesteri tahansa aina pianotrioon saakka. Vasta orkesterin säestämänä pääsee melodraama täysiin oikeuksiinsa. Onhan tässä nimenomaan kysymys sävelmaalauksesta, johon piano yksin on aivan liian yksivärinen.

Kehittäkäämme melodraamasta uusi taidemuoto ja luokaamme siitä rikas, kansallinen kirjallisuus. Yleisradion ohjelmistoon on melodraama itseoikeutettu. Kun saamme muodon melodraamalle, on se koko kansan oma.

Toivo Palmroth.

KIRJALLISUUS

TILINTEKO KIRJALLISUUTEMME VAIHEISTA.

V. Tarkiainen: Suomalaisen kirjallisuuden historia. Otava 1934.

Jokaisella, joka on pyrkinyt tutkimaan ja tarkastelemaan kirjallisuutta eräänä inhimillisen hengenelämän voitokkaimpana ilmennyksenä, on oma, määrätty käsityksensä kirjallisuuden vuosisadat jatkuneesta kehityksestä, laskusta ja noususta, yhä uusista aluevaltauksista, uusien aatteitten, aiheitten, ilmaisukeinojen, tarkoitusten ja päämäärien murtautumisesta kirjallisuuteen. Me olemme jokainen omin edellytyksin ja omia mittapuitamme käyttäen muodostaneet kuvamme luovien yksilöitten, kirjailijoitten, henkisestä laadusta, heidän henkisistä kasvonpiirteistään, heidän kasvustaan ja merkityksestään kansalliskirjallisuudessa. Tämä käsitys on elävin ja läheisin silloin, kun se on saavutettu omakohtaisella eläytymisellä, hartaalla ja pyhällä halulla lähestyä kirjallista luomista, innostuen ja torjuen, hyväksyen ja hyljäten, omaksuen sen, mikä on koskettanut yksilön sisintä ja tuntunut juuri hänelle sanotulta, pannen syrjään sen, mikä on jäänyt vieraaksi ja lentänyt kuin outo lintu sielun yli. Mutta tältä käsitykseltä puuttuu yleispätevyys. Jollakin toisella voi olla aivan vastakkainen arvostelma esitettäväänään. Juuri tässä on se vaikeuksien suuruus, jota vastaan kirjallisuudentutkimuksessa pätevyyteen pyrkijän täytyy taistella. Jos hän yksipuolisesti seuraa omia, subjektiivisia tuntojaan, me syytämme häntä epätieteellisyydestä. Jos hän luo runoudesta kylmiä, kaikkea omakohtaisuutta vailla olevia kuvia, me sanomme niitä verettömiksi ja epätodellisiksi.

Epäilemättä juuri näitten ajatusten saattamana on moni lähtenyt tutustumaan uusimpaan suomalaista kirjallisuuttamme historiallisessa perspektiivissä esittävään teokseen, professori Tarkiaisen »Suomalaisen kirjallisuuden historiaan». On tuntenut iloa siitä, että nyt näkee kokonaisesityksenä kirjallisuutemme vaiheet. Ja samalla on tuntenut halua verrata johtavan kirjallisuudentutkijamme käsityksiä omiin personallisiin kannanottoihinsa. Ja juuri tässä mielessä suoritettuna tutustuminen tähänkin teokseen on varmasti muodostuva hedelmällisimmäksi.

Professori Tarkiainen on ennen muuta toteuttanut uskollisesti erästä näkemystään kirjallisuuden ja kirjailijain suhteesta aikaansa. Hänen kuvauksessaan kirjailijayksilöt nousevat esiin, heidän yksilöllistä laatuaan tarkastellaan lähinnä, mutta taka-alalle jätetään se aika, joka on heidät synnyttänyt, ne ajankysymykset, joitten kanssa hekin varmasti ovat painineet, koko se aikakausi, jonka hengestä kuitenkin yksilöllisinkin ja yksinäisinkin kirjailija on jotakin imenyt. Tämä lähinnä kirjailijapersoonallisuuden laatuun ja esteettiseen arviointiin suuntautunut tutkimustapa on tietysti monessa suhteessa hedelmällinen. Mutta täytyy kuitenkin kysyä, eikö kirjailija ole sittenkin enemmän kuin omien yksilöllisten tuntojensa toteuttaja? Eikö hänen tehtävänsä ole ennen muuta nousta ja antaa ilmaisu sille, mikä liikkuu ajassa, kuvata sitä taistelua, mitä senhetkinen ympäristö käy, julistaa sitä etsimisen henkeä, joka on puhaltanut yli kansan, imeä itseensä niitä voimia, jotka ruokkivat aikaa? Ja kirjallisuus on käsitetty varmaan syvimmin silloin, kun se käsitetään kansakunnan henkiseksi johdattajaksi, kansallisimpien ja sisimpien pyrkimysten ilmaisijaksi. Silloin, kun kirjailija jälleen käy tilittämään suhdettaan ajan suuriin kysymyksiin, on hän täyttävä tuon kauniin mainesanan: poeta, propheta, reformator. Ja kirjallisuus on jälleen tuleva ajankohtansa voimakeskukseksi, josta hedelmöittävät ja tulevaisuutta osoittavat ajatukset lähtevät.

Tarkiainen on kulkenut omaa tietään, eikä voi olla ilmaisematta tunnustustaan hänen monille näkemyksilleen, joille syvällinen tuntemus, harras myötäeläminen ja älykäs esitystapa ovat antaneet vakuuttavuutta. Eräät hänen runoilijakuvistaan tuovat aivan uutta ainesta kirjallisuuden tutkimukselle. Monet epäilemättä sotivat perinnäistä käsitystä vastaan ja valaisevat uudella ja usein varmasti totuudenmukaisemmalla tavalla suomalaisia kirjailijakasvoja. Niin Tarkiainen on lausunut epäilemättä entistä oikeamman arvostelman sellaisesta taka-alalle vetäytyneestä, hiljaisin äänenpainoin tunnustuksensa tehneestä runoilijasta kuin Otto Mannisesta. Pitäisin tätä tulkintaa eräänä Tarkiaisen kirjallisuushistorian positiivisimpana löytönä. Näytteenä tästä ja samalla Tarkiaisen parhaimmista tyyliavuista lainaan seuraavan: »Mannisella ei ole Eino Leinon väljää paatosta ja väkevää myyttejä luovaa mielikuvi-

tusta, ei Koskenniemen filosofisesti konstruoivaa rakenteellisuutta ja retoorista yleistajuisuutta eikä Kailaan synkkää intohimoa ja traagillista sielunpaloa. — — Hänessä ovat sisäänpäin kääntyneen kulttuurisielun arat ja herkistyneet tunnot yhtyneinä älylliseen korkeaviljelyyn, kiinteä ja tuore suhde elämään yhtyneenä sielulliseen selvänäköisyyteen, korkealle tähtäävä eetillinen pyrkimys yhtyneenä kriitilliseen tietoisuuteen inhimillisten voimien rajoituksellisuudesta.» Epäilemättä Tarkiaisen tutkijalaatu on löytänyt joitakin sukulaispiirteitä Mannisen runoilijalaadussa. Teoksen parhaimpiin kuuluvat niinikään eräät puolet Eino Leino-tulkinnasta. Paljon oikeaanosuvaa on Koskenniemen, ankaran pessimismin ja yhtä innoittuneen inhimillisyyden runoilijan, elämänkieltäjän ja elämänmyöntäjän maailmankuvan esittelyssä. Samoin hyväksyy lukija epäilemättä kuvan Joel Lehtosesta, kirjailijasta, jolle ei aina ole tehty oikeutta, mutta josta nyt samalla olisi toivonut laajempaakin tutkielmaa.

Käsitys epäsuhteellisuudesta on tietysti suhteellista. Laajassa kirjallisuudenhistoriassa on aina puolia, jotka lukija huomaa esitetyn yllättävän suppeasti toisten runoilijakuvien ylittäessä laajuudellaan suhteellisuuden. Arvostelu on jo huomauttanut eräistä professori Tarkiaisen ansiokkaassa teoksessa tapahtuneista ilmeisistä laiminlyönneistä. Niin ei voi tässäkään yhteydessä olla ihmettelemättä Nortamon kirjallista kohtaloa. Nortamoon viitataan silloin, kun halutaan muutamilla esimerkeillä valaista suorasanaisen kertomuksen alalla vallitsevaa tuotteliaisuutta ja monikirjavuutta! Hänet on laskettu vain tavalliseksi »murrekirjailijaksi», joka monien muitten tapaan on mehustanut kuvaustaan kotimurteensa maantuoksuisilla kielenkeinoilla. Eräs nerokkaimmista suomalaisista humoristeista, inhimillisyyden lämmin kuvaaja on näin saanut merkilliseltä tuntuvan tuomion. Samoin jää lukija oudoksumaan Teuvo Pakkalan ylimalkaista ja pintapuolista kuvausta, vaikka hän lienee niitä tulevaisuuden armoitettuja, jonka ilmeellisen selvänäköinen lapsikuvaus on kestänyt uudenaikaisimmankin psykologian mittapuut ja jonka lapsensielun tutkimattomiin syvyyksiin heitetty luotinuora on tehnyt pysyviä löytöjä.

Kansalliskirjallisuuden monivivahteisen historian kuvaus on aina tehtävä, joka onnellisesti suoritettuna ansaitsee vilpitöntä iloa siitäkin huolimatta, että mielipiteet ja käsitykset joissakin kohdin menisivät ristiin. Onhan tuollaisen kokonaiskuvan tehtävä miltei rajattoman laaja. Sen täytyy olla synteesi, elävästi ja tuoreesti suoritettu, mutta samalla yleispätevyyttä tavoitteleva kuvaus kansan parhaista pyrkimyksistä, kirjallisen taiteen yleisistä suuntaviivoista ja kirjallisten luojien vaihtelevista, toisilleen vastakkaisista, inhimillisen kyvyn kaikkia rajoja tapailevista hahmoista. Edellä olemme huomauttaneet joistakin professori Tarkiaisen teoksen mittasuhteista, jotka ovat omiaan herättämään keskustelua. Mutta emme voi samalla kieltää vakaumustamme siitä, että se on kirjallisuustutkimuksenamme onnellisimpia ja myönteisimpiä tekoja. Jo kauan kipeästi tunnettu puute pätevästi suoritetun kirjallishistoriallisen kuvauksen viipymisestä on nyt poistettu. Kirjallisuudenlukijalla, joka rohkeasti omin avuinkin on halunnut ja haluaa tehdä tiliä suomalaisen kirjallisuuden arvoista, on nyt edessään eräs tällainen tilinteko tukena ja innostajana.

Sakari Vapaasalo.

Einari Vuorela: Korpirastas. 284 siv. Gummerus.

Einari Vuorela elää murroskautta. Lyyrillinen luonnonlaulaja on muuttumassa taistelevaksi ja epäilykselle alttiiksi runoilijaksi. Hän tuntee vähitellen luonnon pakosta irtautuvansa hämäläisestä maaseutuidyllistä, vain silloin tällöin mielessä viivähtänyt tuska ottaa runoilijan sielun vakinaiseksi asuinpaikakseen. Nuoruuden toivorikkaat vuodet alkavat olla takanapäin, niiden ehjä ja kokonainen antautuminen laulun iloon ja onneen tuntuu nyt jollakin tavoin naivilta, ehkä ontoltakin. Se ei ole sitä ollut, sen tietää yhtä hyvin runoilija itse kuin hänen lukijansakin, mutta nyt kun nuoruuden mistään piittaamaton railakkuus on iän mukana väistynyt antaen sijaa voimakkaan miehen tietoiselle uhmamielelle, tuntuu runoilijasielu vaativan itseltään jotain uutta. Mitä kaikkea tuo uusi tulee sisältämään, sitä on vielä vaikea sanoa. Vuorelan valittujen runojen Korpirastaskokoelmassa olevat uudet runot antavat vain eräitä viitteitä runoilijan uudesta suuntautumisesta.

Siellä on seuraava epävuorelamainen runo:

Päivät kuluu mitään tekemättä, kaikki ehtoot
tuskalliseen uneen raukenee.
Niinkuin selkää ruoska suomii syytös mieltä.
Runoilija, teot sua vartoo. Talvi tulee,
elonpuusta lehdet varisee.

Sortuu unelmien rakennukset, tornit kaatuu,
ovi iki-yöhön aukenee.
Silmä tutkii turhaan taivaan tulikieltä.
Runoilija, väsymykses heitä! Totuus kypsyy:
tähkäpäistä tyhjää varisee.

Voiko paremmin kuvata tuskaisaa tuntoa päiväin ja hetkien virtaamisesta hiekkaan. Katse näkee jossain ylhäällä liekkien leimuntaa, mutta halla näyttää hävittäneen elokuisen viljan elonnesteen. — Varmaa on, että runoilijaa odottavat suuret teot. Vasta silloin kuin kuoleman varjot alkavat liikkua elämän meren yllä, vasta silloin tartutaan tietoisuuteen heränneen tahdon säikkymättömällä voimalla peräsimeen ja ohjataan elonpurtta kiinteästi kohti päämäärää. — Me toivomme Einari Vuorelalta taistelujen, epäilysten, kärsimysten kirkastamaa suurta runoutta. Hän on antanut Suomen kansalle paljon ihania helmiä, hän kykenee antamaan sille myöskin vuorten syvyyksissä syntyneitä timantteja.

E. M.

K. M. Wallenius: Ihmismetsästäjiä ja erämiehiä. W.S.Oy.

Ei voi välttää vissejä ennakkoluuloja tarttuessaan teokseen, jonka tekijänimen tuntee ulkopuolella kirjallisen maailman, mutta jonka taiteellinen merkityksellisyys on täysin tuntematon. Herää väkisinkin ennakkokuva diletantista tai »muistelmakirjailijasta», jollaisten aiheuttamat pettymykset eivät ole niinkään harvalukuiset.

Sitä vupittömämpi on ilo, kun luettuaan teoksen huomaa tulleensa pettyneeksi päinvastaisella tavalla.

Kenraali Walleniuksen Lappi-novellien sarja on taiteilijan käsialaa, tunnustettakoon se empimättä, eikä teos tosiaankaan ole menekkiteos turhan vuoksi. Omakohtaisiin kokemuksiin perustuvat ja harvinaisen kypsyneesti esitetyt kuvaukset porovarkaitten, karhunajajain, helmenpyytäjäin ja muitten maamme pohjoisimmassa kolkassa elävien ihmisten elämästä vievät lukijan vastaanväittämättömästi mukanaan jo alkulehdiltä lähtien, eikä mielenkiinto suinkaan pääse herpaantumaan ennen loppua. Täytyy ihmetellä, miten väkevästi, mutta samalla hienovaraisen herkästi sotilas kykenee maalaamaan taustan henkilöilleen. Tuntee vaistomaisesti saaneensa toden kuvan pohjoisen kolkkamme luonnosta, sen koskista, nevoista, erämaista ja asuinpaikoista. Kuitenkaan ei kuvaus ole turistimaalarin, vaan *kirjailijan*, jolla on ollut jotakin sanottavaa ja joka on sanonut sanottavansa hyvin.

Lappia ja Lapin kansaa on ahkerasti esitelty kirjojen sivuilla niin meillä kuin muuallakin. Aihe ei siis ole outo eikä Walleniuksen kirjan mielenkiinto riipu Lapista itsestään. Sen mielenkiinto riippuu kokonaan sen taiteellisesta punoksesta. Lukijan on pakko unohtaa olevansa tekemisissä tunnetun sotilaan kanssa. Hän on kertakaikkiaan saanut tutustua uuteen kirjailijanimeen, ja toivottavaa on, että miellyttävä, rehti tuttavuus saisi tulevaisuudessakin jatkua. —*nt*—.

KUOLLEELLE YSTÄVÄLLENI.

YSTÄVÄ, KUN SINUT KANNOIN
MULTAHAN RUSKEAAN,
SAATTAESSANI VANNOIN
ITSENI KUOLEMAAN.

HILJAISTEN HAUTOJEN SYLI
LUPASI UNOHDUKSEN.
MUTTA EN TOHTINUT YLI
MUSTAN PIMEYDEN.

TUNNEN KUIN SYYLLINEN IKÄÄN:
JUURRUIN JO ELÄMÄÄN
JOSTA EI KAIPAUS MIKÄÄN
SAA MUA LÄHTEMÄÄN.

MINKÄPÄ SILLE MAHDOIN,
ETTÄ MA PELÄTEN
TUNTEMATONTA TAHDOIN
VIIPYÄ VÄHÄISEN.

HANNU HÄME.

ESTER HELENIUKSEN NÄYTTELY.

Taiteilijatar *Ester Helenius* antaa jälleen näytteen voimakkaan intohimoisesta kolorismistaan. Väri ja sen rinnastelu mitä erilaisimmin vivahtein on Ester Heleniuksen voima. Siinä piilee se jokin, joka on tehnyt maalaajattaresta erään kaikkein merkittävimpiin väriniekkoihimme kuuluvan taiteilijan. Hänen värinäkemyksessään on tuntua etelämaisesta aistillisesta hurmiosta, johon yhdistyy suomalaisen syvyys ja vakavuus. Ester Heleniuksen taide ei värinäkemyksellisesti luullakseni liity kehenkään niistä oppi-isistä, joiden teoksista hän alunperin on saanut tuntuvimmat ja pysyvimmät vaikutteensa. Vielä viimeisessä näyttelyssä katsellessa hänen alaston-kuviaan tuli mieleen suuri belgialainen maalari James Ensor, vaikkakaan Ester Helenius ei tietääkseni ole ollut missään ulkonaisessa kosketuksessa tämän kuuluisan mestarin teoksiin. Tuntui vain siltä kuin suomalaisen taiteilijattaren henki olisi liitänyt samassa näkemysten ja värikuvitelmien kehässä kuin James Ensorin.

Nyt toimeenpantu pieni, 26 numeroa käsittävä intiimi näyttely Boströmin Taidekaupassa todistaa, miten persoonallista, kaikista muista poikkeavaa, taiteilijan uraa hän kulkee. Entä hänen tekniikkansa? Hän käsittelee aiheitaan siksi vapaasti, ettei varsinaiseen teknilliseen suoritukseen, esim. tietoiseen siveltimen käyttöön tule kiinnittäneeksi huomiota. Hän ainoastaan luo ja maalaa. Paitsi sivellintä saattaa hän käyttää työaseenaan sormia tai jotakin teräasetta kuten veistä. Tuntuu kuin Ester Heleniukselle maalaaminen olisi jonkinlainen normaali olotila.

Itse näyttely. »Asetelmassa» n:o 1 on värivastakohdat soinnutettu herkin ottein. Etenkin hän on ratkaissut oivallisesti etualan ja taustan välisen maalauksellisen suhteen. Pöydälle levitettyyn siniseen liinaan on saatu näynomaista hehkua ja väritunnetta. Liinalle sommitellut vanhat suomalaiset saviastiat ovat kuvatut äärimmäisellä pieteetillä ja antaumuksella. Hän ei näe niissä vain jokapäiväisiä, proosallisia esineitä ja astioita, vaan riemastuttavan kauniita maalauksen objekteja. »Näköalaa Pariisista» pitäisin eräänä taiteilijattaren kaikkein kypsimpiin maisemasuorituksiin kuuluvana luomuksena. Sen violeteissa ja vihreissä tooneissa on niin aitoa pariisilaista atmosfääriä, että maalausta katsellessa tuntee hetken tuon maailmankaupungin hermoherkän elämän sykähtelyn. Kun vielä otamme huomioon aiheen tuottamat maalauksellis-teknilliset vaikeudet, jotka neiti Helenius on niin täydelleen voittanut, ei voi muuta kuin toivoa sille paikkaa Galleriassamme täydentämässä taiteilijattaren kokoelmaa.

Ester Helenius ei ole koskaan ollut muotokuvamaalari siinä mielessä kuin se useimmiten käsitetään. Hän loihtii kuvattavistaan heidän sisäisen minänsä hauraalla ja herkällä muotokäsittelyllä. Hän saa piirustuksellisen linjan elämään ja väräjämään elämän tunteesta. Kankaat peittyvät melkeinpä näynomaiseen monivivahteiseen väririkkauteen. Siinä on kaikki yhtä ja yksi kaikkea. Näyttelyä tarkastaessa huomioi, että maalaajattaressa yhdistyy koloristiin mitä herkin viivakauneuden tavoittelija. Siinäkin hän luottaa pettämättömään taiteilijavaistoonsa. Esimerkkinä mainitsen muutamat näyttelyn pastelli- ja hiilityöt, joissa mitä vähäisimmin keinoin on saatu aikaan maalauksellinen rytmi ja mehevä linjakauneus. Ne ovat useimmiten vain luonnoksia, mutta jo sellaisinaankin kykenevät kiinnostamaan katsojaa.

Ester Heleniuksen näyttely on aina meidän taideoloissamme merkkitapaus. Hänen töittensä luota ei koskaan poistu tyhjänä ja alakuloisena, vaan päinvastoin tuntee itsensä virkistyneeksi ja henkisesti ravituksi, jota ravintoa nykyinen rikkonainen ja henkisesti ontto aikakautemme mitä kipeimmin tarvitsee.

Aarre Heinonen.

(Jatk. siv. 79.)

Öllölän taistelu oli yksi niitä Pikku-Ison vihan taisteluita, joissa paljas talonpoikaisjoukko löi monta vertaa lukuisamman säännöllistä sotaväkeä olevan vihollisen. Toista olivat senaikuiset pikkukahakat, joissa oli kummallakin puolen vain talonpoikaisia sissejä.

Molemmat päälliköt olivat saman pitäjän, nykyisen Tuupovaaran, miehiä Sallinen Komunniemestä, Roivas Eimisjärveltä.

Stiernstedtin kirjeenvaihdossa puhutaan paljon »kuuluisasta Sallisesta» ja »ravakoista, uskollisista Karjalan suksimiehistä». — Oli toinenkin samanniminen sissipäällikkö Karjalassa!

Poukkurinteen taistelun jälkeen muuttui sota paikkakunnalla, ryssienkin taholta, paljaaksi sissisodaksi. Siihen oli Roivas innokkaampi Sallista. Hän sai mainetta niin, että maaherra Stiernstedt'kin käski hänet luokseen Rantasalmelle ja määräsi kotiseutunsa nostoväen päälliköksi. Siten maaherra lopullisesti vahvisti talonpoikain toimittamat päällikköjen valitsemiset.

Öllölän taistelussa kunnostautuneina saivat 20 hopeataalerin palkinnot: Roivas, Sallinen, Haapalainen, Olli ja Pekka Kettunen. Kunnostautuneina mainitaan vielä Latukainen, Matikainen ja Lykkö (Nämä »kunnostautumiset» koskenevat myös Oskolan taistelua).

Kansa kertoo, että Öllölän niemellä, jossa Poukkurinnekin sijaitsee, taisteltiin usein 70 vuoden ajalla. Selitykseksi mainittakoon, että tämän niemen editse kulki järven poikki valtakunnan raja. — Niemen kautta kuljetettiin yli järven. Kun vastarannalta aina kulkija huusi »öllötti» venettä, sai paikka kuulemma Öllölän nimen.

Tämän taistelupaikan lähellä on nykyinen kreikkal. katolinen hautausmaa. Kuitenkin on vielä lähempänä sitä vanha hyljätty kalmisto, jossa on pystyssä latteita kiviä. Näihin on hakattu kreikkal. vinoristejä, sekä suomal. suoria ristejä — useitakin samaan kiveen. Kansa väittää, että tässä olisi noiden taistelussa kaatuneiden sankarihauta, johon paikkakuntalaiset myöhemmin asettivat kivet. Sen puolesta puhuvat seuraavat seikat: ruumiit ovat hyvin matalassa, n. $\frac{1}{2}$ metriä ja niiden alle, sekä päälle on asetettu pyöreitä puita, kun vanhaan aikaan taas, arkun sijasta, asetettiin vainaja onttoon kelohonka-arkkuun. Hautuumaan paikka on lisäksi hyvin kivinen, mutta päivärinne, joten siihen oli helpompi haudata jo huhtikuussa. Moniristinen yhteinen kivi on useilla haudatuilla, joiden päät ovat kiveen päin. Jossakin avatussa haudassa on lisäksi ollut vainaja alassuin, joka todistaisi kiirettä. Tämän kalmiston ikivanhat puut ovat muutama vuosikymmen sitten myydyt, vaikka kalmistoalue ei kuulu kenellekään — se on erotettu isossajaossa, ja pyykkikivet ovat vielä tallella. Samoin on noita latteita hautakiviä kuljetettu porraskiviksi ja naurishautoihin. Kaikenlaista vandalismia on harjoitettu muistorikkaalla paikalla.

— Jotkut väittävät, että se olisi vanha kreikkal. katolinen hautausmaa, mutta näin lähekkäin tuskin kaksi hautausmaata, harvaan asutussa seudussa, olisi otaksuttavaa. Ilomantsin kreikkal. katolisen kirkon arkisto on palanut n. 150 vuotta sitten, niin ettei tiedä mitään sen vanhemmista asioista.

Paikkakuntien suojeluskunnat ja lotat — muistakaa vanhoja Öllölän ja Oskolan sankareita! Muistakaa, että kun Ryssän vallatessa maamme, muualla Suomessa ollut Ruotsi-Suomen sotaväki peräytyi jo Oulun seuduille, piti Olli Tiainen tällaisten miesten kera viimeksi puoliaan kotipaikkakunnalla. Heidän sotilashenkensä todistaa, että ratkaisevampi kuin aseistus ja lukumäärä, on voimakas puolustustahto.

Oikein ovat karjalaiset muistaneet esi-isiensä perinnön isänmaanpuolustuksessa. Kun maamme sortuessa nämä talonpoikaississit viimeksi pitivät puoliaan — melkein aseitta, niin vapautuessa olivat nykypolven karjalaiset ensimmäisiä käymään Ryssään käsiksi — myöskin melkein aseitta. Se henki säilyköön aina — miespolvesta toiseen!

Hilippa Pyykönen.

YLIOPPILASTEATTERI

oli tehnyt onnistuneen valinnan ottaessaan esitettäväksi Eino Leinon »Maan parhaat». — Leinon satiirin suola »maan parhaista» räiskyi hyvää tekevän ilkeänä, vaikuttaen kaikesta väärästä pingoituksesta vapauttavasti. Vaikka »Maan parhaat» ei ole Leinon tuotannossa mitenkään merkittävä, kuuluu se mielestäni parhaiden kotimaisten huvinäytelmien joukkoon. Ylioppilasteatteri tekee hyvin valitessaan näytelmiä, joita maan pääteatterit välttävät esittämästä. Leinohan varsinaisesti ei ole näytelmäkirjailija, mutta hän puhuu oman älyllisyytensä tasolta tavalla, jonka naulan kantaan osuva iskevyys kirvelee ja naurattaa.

Nuoret mielellään liioittelevat. Kai näin tekivät myös »Maan parhaiden» esittäjät, mutta tuo liioittelu teki mielestäni ille vain hauskemmaksi. Varsinkin Kastehelmi Karjalainen, Jouko Paavola ja Jorma Nieminen pelasivat hyvin, osoittaen suorituksillaan, että heillä on tulevaisuutta teatterissa. Myös ohjaajatekona on »Maan parhaiden» esitys Jorma Niemiselle kiitoksella mainittava. Täytyy ottaa huomioon, että miehellä on muokattavanaan aloittelijain joukko. Huolimatta yksityisvioista osoitti kokonaisesitys, että Ylioppilasteatteri ottaa tehtävänsä tavallisia harrastelijoita korkeammalla vakavuudella. — Täysi katsomo todisti puolestaan, että yleisökin alkaa tajuta Ylioppilasteatterin tehtävän merkittäväksi.

Y. K.

Helsinki 1934. K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.

2-TERÄINEN MIEKKA

MITÄ MIES AJATTELEE NAISESTA?

Allekirjoittanut tahtoisi oppimattomana (maallikkona) rahvaanmiehenä sanoa sanan Pohjatuulessa olleisiin »Aikamme nainen»-valituksiin, sillä sellaisia ne mielestäni ovat.

Ei mies voi enemmän miehenä kuin ihmisenä antaa naiselle neuvoja elämänkysymyksissä enkä usko sen mitään auttavan, vaikka voisikin, eikä se kuulu miehelle. Miehelle kuuluu ainoastaan voittaa nainen täydellisesti. Ellei hän siihen kykene, on hän naisen suhteen täysin avuton. Mies voi yhdistäessään elämänsä naisen kanssa täyttää naisen elämän kaipauksen ainoastaan siinä tapauksessa, että hän on sellainen todellinen luomakunnan herra, jolle nainen voi huoletta luovuttaa kaiken vastuunalaisuuden, joka voi hallita naista ja jolla on *sydän*.

Mikä on aikamme itsenäistyneen naisen elämän tarkoitus ja määrä ja onko sellaista todella olemassa, en tiedä. Mutta niinkuin ennen on ollut, niin on nyt ja niin tulee vastedeskin olemaan. Korkeimman elämän ihanteen täytyy nykyaikaisellakin naisella olla suvun jatkaminen, jonka yhteydessä nainen voi löytää luonnollisen elämäntehtävänsä, löytää elämänilon ja parhaan nautinnon. Kaikki mikä pyrkii muulla tavoin ja muilla keinoin elämänkorkeuteen ja -kauneuteen, loppuu tyhjyyteen ja kuolemaan. Suvun jatkumisessa on yhdistettynä elämän toivo, pyrkimys kuolemattomuuteen, ijankaikkinen elämä maan päällä.

En sano, että mennnen ajan nainen olisi ollut ihanneoloissa, mutta sittenkin hänen asemansa on ollut luonnollisempi, koska mies on ollut enemmän hänen yläpuolellaan kuin nykyisin. Nykyajan nainen samoinkuin kaikkien aikojen nainen kaipaa miestä, todellista miestä, joka on hänen herransa ja hallitsijansa. Seisomme kuitenkin avoimin silmin sen hirveän totuuden edessä, ettei sitä miestä ole. Toveruusavioliitot, joita aikamme ihannoi, eivät voi vastata edes saman sukupuolen oikeaa toveruutta ja ymmärtämystä, ainakaan miehelle. Mies ja nainen ovat kaksi vastakkaista luonnonvoimaa, jotka sopivalla tavalla yhdistettyinä voivat luoda uutta, yhä korkeampaa elämää. Muutenhan ei (jos olemme rehelliset) kannattaisi elää. Mutta luonnottomalla tavalla yhdistettyinä ne alinomaa räiskyvät ja aiheuttavat vain hävitystä.

Aikamme naisen asema on miehisesti ajattelevassa miehessä omiaan herättämään myötätuntoista sääliä. Mutta nainen ei valita, hän mieluummin uhmaa ja uhmassaan koettaa luoda elämälleen tarkoituksia, jotka eivät voi häntä pelastaa. Tunnustamme, että aikamme naisessa on voimakas halu pyrkiä irti valhe-elämästä siihen suureen luomistyöhön, jossa elämä alinomaa uudistuu, siihen tehtävään, johon kaikkeuden Luoja on hänet asettanut. Mutta tämän halunsa hän voi toteuttaa vain miehen avulla.

Ainoa neuvoni naisille on: Vaatikaa mieheltä, että hän täyttää tehtävänsä luomakunnan herrana, mutta ottakaa myös itse huomioon millaisen osan Luoja, on teille antanut. Pysymällä osassanne ette mitään menetä, mutta ellette siihen tyydy, ette liioin mitään voita. Elämän täytyy uudistua, ellei ennemmin niin ainakin sitten kun tämä valhe-elämä on jo saattanut koko olemisemme vaaran ja uhanalaiseksi. Onko meillä vielä silloin riittävästi elinvoimaa jäljellä tähän tehtävään, sen on tulevaisuus näyttävä.

Albert Korhonen.

.. JA MITÄ NAINEN?

Ylläoleva antaa aiheen esittää muutamia vastaväitteitä sen johdosta, että siinä vedetään esille uusi kysymys »Mies ja nainen», vaikka tarkoituksena onkin jatkaa aikaisempaa kysymystä »Aikamme naisesta».

Mihin joutuisivat kirjoittajan mielestä ne tuhannet naiset, joiden syystä tai toisesta on elettävä suvun jatkamismahdollisuuksien ulkopuolella, ellei heillä olisi ylevämpiä ihanteita ja korkeampia tehtäviä ihmisyyden palveluksessa?

Suvun jatkaminen on yhtä hyvin *koko ihmissuvun*, ei vain naisen *velvollisuus*. Mikään elämän ihanne se ei ole. Oikean ihmisyyden toteuttaminen olkoon niin miehen kuin naisen elämän ihanne. Sekä järkeä että sydäntä tarvitsevat he myös kumpainenkin.

Voiko ihminen milloinkaan luovuttaa vastuunalaisuutta käsistään, oli hän mies tai nainen?

Ehkäpä on liiaksi puhuttu naisen itsenäistymisestä tuomatta esiin, miksi? »Naisesta ihmiseksi» on kuitenkin jo siksi vanha asia, että ihmetyttää, kun sitä ei tiedetä. Valitettavaa on, että liian pieni osa naisistakin tajuaa tämän henkisen itsenäistymisen tärkeyden. He pysyttelevät mieluummin vain naisena, jolle tuskin ihmisarvoa myönnetään.

Miksi miehet käsittelevät naisia kuin pelinappuloita tai leikkikaluja? Eikö juuri sentähden, että naiset alentuvat tavoittelemaan miesten suosiota, olemaan tosi kanoja, jotta miehillä olisi tilaisuus tuntea olevansa herroja ja hallitsijoita?

Kuinka täydellisesti on mies voittanut naisen? Asetan tämän kysymyksen naisille.

Kun naisella ei ole rohkeutta esiintyä itsenäisenä esim. alkoholikysymyksessä, silloin tuntuu todella kuin mies olisi täydellisesti voittanut naisen. Moni naimisissa oleva nainen katsoo olevansa pakoitettu alistumaan, kun hänen herra puolisonsa on vapaamielisempi väkijuomien käytön suhteen kuin hän itse. Mennäänpä niinkin pitkälle, että mies määrää, mihin adressiin rouvan on pantava, mihin hän taas ei saa panna nimeään.

Kaiken kaikkiaan *miesten suosion menettämisen pelko on tehnyt naisesta jäniksen.*

Luuleeko kirjoittaja valtasuhteen olevan määräävänä tekijänä avioliitossa ja toveruusavioliittojen perustuvan vain toveruuteen? Ihannoiko hän entisajan avioliittoja, joihin nähden isä määräsi, kuka oli oleva hänen tyttärensä herra ja hallitsija? Nykyäänhän ei edes itämaisten kansojen kehittyneempien yksilöiden kesken hyväksytä enää sellaisia valtasuhteita.

Mihin muuten kelpaisivat sellaiset äidit, joiden elämän ihanteena olisi vain suvun jatkaminen? Vaaditaan kai äidiltä sentään jotakin korkeampaa, jotta hän pystyisi paikkansa täyttämään.

Naimisissa olevalta samoinkuin naimattomalta nykyajan naiselta pitäisi voida vaatia, että hän täyttää paikkansa yhteiskunnan jäsenenä samalla tavalla ja paremminkin kuin mies, tarkoitan, suuremmalla vastuuntunnolla kuin mies. Mutta tämä edellyttää, että heistä sitä ennen on kehittynyt ihmisiä, yksilöitä. Laumaeläimistä, joita voidaan kuljettaa missä talutusnuorassa tahansa, ei ole mitään hyötyä nykyisessä hädänalaisessa yhteiskunnassa.

Tehtäköön loppu tuosta hedelmättömästä jauhamisesta »aikamme nainen — aikamme mies» ja otettakoon sensijaan pohdittavaksi käsite »aikamme ihminen». Nykyaika kaipaa vastuuntuntoisia ihmisiä, joilla on sydän ja aivot oikealla paikalla ja vireässä toiminnassa.

Katri Mikkola.

ELNA TAMMISEN LIIKUNTAKOULU.

Jo ennen näytöksen alkua oli ohjelmaa tarkastaessa ilo panna merkille sen selvä jäsentely. Tämä kaikki sinänsä antoi jo hyviä toiveita, mitkä eivät pettäneetkään.

Voimakas ja erittäin monipuolinen voimisteluohjelma oli kauttaaltaan pirteä ja asiallinen. Todellista funkista, sanan täydellisimmässä ja parhaimmassa merkityksessä! Ei mitään turhia sisäisiä eikä ulkonaisia lisäkkeitä, vaan reipasta ja selväpiirteistä liikuntaa. Kaikki vaikutti sentähden aidolta ja tarkoituksenmukaiselta. — Tästä kiitos ohjaajan voimakkaan älyllisen vaikutuksen, jota ilman tämä kaikki olisi ollut mahdotonta.

Selänrentoutumisliikkeessä oli mainiosti osattu huumorin avulla välttää epäesteettinen vaikutus. Kätten-, hartiain- ja eteentaivutusliikkeessä tarjoutui joillekin tilaisuus hutiloimiseen, joten muotoilu astui todellisen työn sijaan.

Vapaampiin liikuntaharjoituksiin sisältyivät johtamisen ja improvisoinnin lisäksi tanssiharjoitelmat. Miellyttäviä esityksiä kyllä, varsinkin kun ei niitä haluttu tyrkyttää taiteena. Lähinnä sinne päin lienevät olleet Chanson triste ja Aamu sekä Orvot. »Pikku tunneilla» olisi aiheensa puolesta voitu mieluummin jättää esittämättä.

K. M.

ISÄNMAAN KEVÄT

ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN VAPPUJULKAISU

Huolimatta valtiovallan toimenpiteistä on *työttömyys* maassamme yhä edelleen peloittavan suuri. Jokaisen kansalaisen on sentähden tehtävä kaikkensa työttömien vaikean aseman auttamiseksi.

Isänmaallisen Kansanliikkeen johto on ryhtynyt toimenpiteisiin hankkiakseen työttömille ansiomahdollisuuden. Se on valtuuttanut Pohjatuuli-lehden toimittamaan laajan vappujulkaisun ISÄNMAAN KEVÄT, jonka sisältö on isänmaallisen hengen läpitunkema ja taiteellisesti täysipainoinen. Julkaisun laajennettuun toimituskuntaan kuuluu Pohjatuulen toimittajien Yrjö Koivukarin ja Eino Mikkolan lisäksi kenraali K. M. Wallenius, avustajina on kirjallisen ja julkisen elämän huomatuita henkilöitä.

Kevätjulkaisun 50,000 kpl. suuruinen painos myydään kaikkien yhteiskuntapiirien työttömien kautta heidän hyväkseen.

Myyjiä valittaessa noudatetaan tarkkaa valvontaa, joten ainoastaan todella apua tarvitsevat, kunnolliset henkilöt *puolueväristä riippumatta* pääsevät osallisiksi avustuksesta. Valinnan helpoittamiseksi asetutaan yhteyteen viranomaisten kanssa.

Kevätjulkaisun hinta on Smk. 10: —, josta *työtön myyjä saa Smk. 4: —* sekä myynnistä huolehtiva järjestö Smk. 2: —. Jos myyntiä ei jollakin paikkakunnalla voida järjestää työttömien avulla, jaetaan työttömille tuleva osa lehden hinnasta muulla tavoin paikkakunnan työttömille.

Suomen työttömille jaetaan täten puolueettomin jakoperustein Smk. 200,000: —.

ISÄNMAAN KEVÄT jaetaan Pohjatuulen tilaajille lehden huhtikuun numeroiden asemasta, joten se muodostaa Pohjatuulen kaksoisnumeron 7—8.

ISÄNMAAN KEVÄT ilmestyy huhtikuun 20 päivänä 80 sivuisena kuvitettuna juhlanumerona.

Hinta 4 mk.

HELSINKI 1934 . K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.-Y.